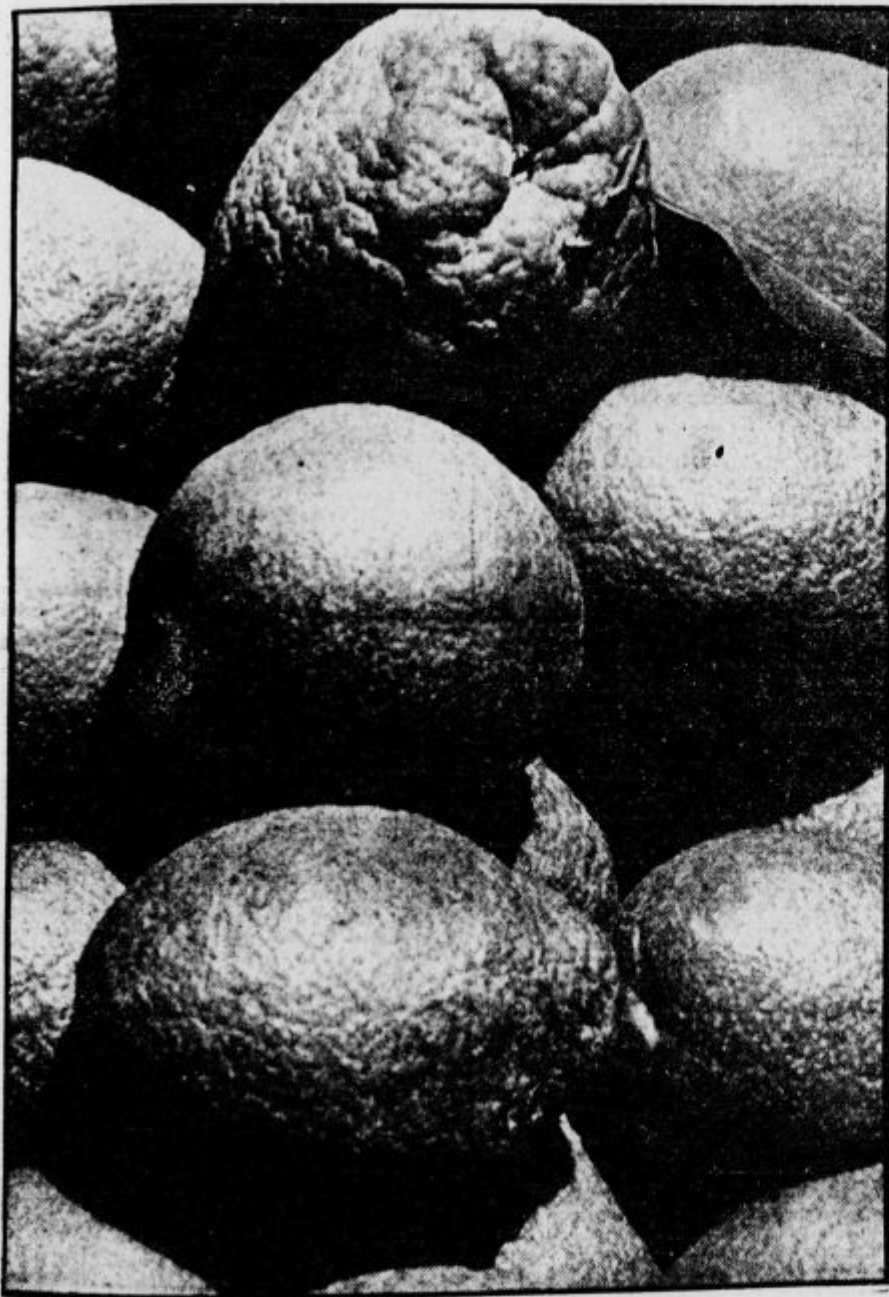

Domoljub

V Ljubljani 9. decembra 1942-XXI

55. Štev. 50

Pri nas pritiska zima in mraz —
na jugu pa pomaranče zore

Ko kuješ svoj značaj

Potrpi!

Človek mora v svojem življenju marsikaj pretrpeti. Močne volje pa je treba, če hočeš bolečino in trpljenje, ki jih življenje nalaga, potrpežljivo prenašati. Ali veš, kdo je bil Mucij Scevola?

Ko je mesto Rim bilo še majhno in je okoli in okoli bilo še mnogo sovražnikov, so nekega dne sovražniki ujeli Mucija Scevola ter ga hoteli prisiliti, da bi jim izdal rodno mesto. Pa zama! Tudi grožnje niso nič izdale. Mucij Scevola je pogumno stopil k žrtveniku, kjer je žarel ogenj, ter vtaknil vanj svojo desnico, da mu je vsa zogljenela. Pri tem pa je sovražnikom tako-le povedal: »Pogumno delati in pogumno trpeti — to je navada nas Rimljanov«. Junaški Scevola je še dandanes vzgled vsakemu mlademu človeku. Prejšnja svetovna vojna, pa tudi sedanja, nam nudita stotine takih vzgledov junaškega potrpljenja.

Kolikokrat človek sliši celo mlade ljudi tožiti, češ da je moderni človek nervozen, ker živimo v času nervoznosti. Pri vsaki malenkosti se celo mladi ljudje izgovarjajo: »Tako sem nervozen! Imam bolne živce! Pa nima prav nič bolnih živcev, marveč je že muhast, nepotrpežljiv, fant šibke volje, ki prav ničesar ne zaa potrpiti. Pa bi lahko potrpel, ko bi le res hotel — pa noče! Sam pa misli, da ne more.

Saj gotovo poznate marsikoga, ki je doma od zore do mraka nasajen in burjast, da se Bogu usmili. Prav za prav se morajo smiliti tisti, ki morajo s tako burjo živeti v družinski skupnosti. Poglejte pa takega nasilnega in jeznoritega dedca, kadar mora poslušati ukaze nadrejenih ljudi, na primer pri vojaki! Tam pa je tok sitnej kakor jagnje. Svojega narednika uboga na besedo in niti ne mrdne ne, najsi mu oni veli še tako težko in nerodno delo. Kaj se to pravi? Doma misli, da se okoli njega suče ves svet in ne pozna nobenega obzira na svoje. Pri vojaki pa ve, da mora ubogati in da zaradi tega mora potrpiti. In ker mora, pa potrpi! Iz tega je jasno razvidno da je treba le dobre volje, pa se človek navadi tudi potrpiti.

Ko bi se ljudje tega zavedali in bi drug z drugim malo bolj potrpeli, koliko družin bi bilo bolj srečnih, koliko zakonov bolj trdnih. Tako pa bolje, da o tem ne govorimo. Večine zakonskih nesreč med nami je kriva tista kujava muhavost, ki si nadevije namišljeno bolezensko ime »nervoznost«, ki pa v resnici ni nič drugega kakor golo pomanjkanje potrpljenja. Moderni človek ne zna potrpiti, ker noče potrpeljenja. Tega pa zato ne mara, ker je ves zaverovan v zunanost in ne misli na notranjo, duhovno veljavo. Lepo pravi znameniti pisatelj Alban Stolz, da se v potrpeljenju skriva globoko in odločno dejanje, ker je potrpeljenje v resnici mozeg človekove volje z božjo voljo. Nekdo, ki je znal prav živeti in ki nikoli ni bil tako slabe volje, da bi bil — kakor dandanes tako radi pravimo — moral »iz kože skočiti«, je mladim prijateljem dal tale nasvet:

Ne stori nič takega, kar bi čez pet minut že moral obžalovati!

Skrbi, da lepo mirno ostaneš v svoji koži, ter da se v svoji koži, če bi te kaj utegnilo razburjati, lepo tudi pomiriš! To pa dosežeš takole: Če nisi tako razburjen, da niti svoje pa-

Plačajte naročnino za »Domoljub« za leto 1943 čimprej! Le če boste plačali naročnino za celo leto vnaprej, bomo mogli izdajati časopis po dosednji ceni in le tako si boste obvarovali pravico do podpore za primer požarne nesreče.

Zgodovinski Ducejev govor

Ni nobenega dvoma, da se bo v tej orjaški igri, ki mora ustvariti novo Evropo in ustaliti meje med Evropo in Azijo, odločilna in končno veljavna zmaga nasmejala orožju Osi

Rim, 2. decembra 1942.

Duce je govoril danes zjutraj na plenarnem zborovanju zakonodajnih komisij zbornice fašijev in korporacij. Vsi narodni svetniki so bili oblečeni v fašistično uniformo, tribuna za senatorje je bila napolnjena. Ko se je zborovanje otvorilo, je predsednik Dine Grandi sporočil o dovoljenih dopustih tistim svetnikom, ki so jih bili zaprosili. Ob 11 je Duce vstopil v dvorano pozdravljen s toplimi vzkliki. Tajnik PNF je odredil pozdrav Duceju in ob ponovnem vzklikanju je Duce začel govoriti.

Duce govori

Duce, ki je imel pred seboj samo nekoliko zapiskov, je govoril takole:

»Vi dobro veste, tovariši, kako zoprno mi je govoriti tudi v faših, ki se običajno imenujejo mirni ali normalni časi. To zavisi od mojega prepričanja, ki je tako, da se človek na sto primerov v 75. kesa, da je govoril in samo v 25 primerih, da je molčal. V drugi vrsti je moje prepričanje, da je v vojnem času, ko govori s svojim močnim glasom top boje, če se manj govori. V vsakem primeru je treba govoriti o zaključkih in le redko o tem, kar bo v bodoče. To moje prepričanje je še ojačeno sprito vojne, ki je sedaj zavzela obseg, ki ga lahko imenujemo kozmičnega. Tako je univerzalen, da vojna vedno prehiteva besede, vojna, ki se je ogromno razširila po svetovnem prostoru, ter se tako seveda tudi v razmerju podaljša časovno. V zadovoljstvo mi je, da me italijanski narod ni zahteval prevečkrat na govorniški oder, kajti italijanski narod, ki je gotovo eden izmed najinteligentnejših na svetu, če ne najinteligentnejši, nima potrebe po preveč propagandističnih čenčah, zlasti po propagandi, ki ne bi bila izredno inteligentna. Vendar po 18 mesecih molka smo sedaj stopili v 30. mesec vojne. Imam bežen vtis, da si dober del italijanskega naroda zopet želi čuti moj glas. Moj današnji govor tedaj ne bo govor, pač pa bolj politično vojaško poročilo, bolj vojaško kakor politično. To bo govor podatkov števil in dejstev, z drugimi besedami obračun prvih 30 mesecev vojne. To ni govor, ki sem si ga obetal imeti ob 20 obletnici. Na drugi strani se je 20 letnica proslavila na najboljši izmed načinov, ko je za vse tudi za pozabljive in ljudi slabega spomina, obnovila vse, kar je režim napravil v teku 20 let udejstvovanja. To je ogromno delo, ki bo zapustilo neuničljive sledove za vse veke v italijanski zgodovini.

Rdeča nevarnost

20 letnico smo praznovali s proslulo amnestije, ki je odprla vrata zaporov okrog petdeset tisoč ljudem in ki je osvobodila konfinacije tudi tako imenovane politične kaznjence, kar je vsekakor dokaz sile režima. Končno smo jo praznovali z vsem kompleksom socialnih ukrepov, ki bi v drugačnih faših dvignili val visokega navdušenja, kajti v tem pogledu smo mi dejansko pred vsemi drugimi izjavami brez izjeme. Glavni dogodki teh osemnajstih mesecev, ki so potekali od 1. junija 1941 do danes, so sledeči: vojna proti Rusiji, vojna intervencija Japonske, izkrcanje Angloameričanov v severni Afriki. Vojna sila Rusije zame ni pomenila presenečenja, razen če se ne omeji

meti ne poslušaj več, vprašaj za svet svojo zdravno pamet. Če ti to ni več mogoče, vzemi kozarec mrzle vode in si jo privošč, pa te bo gotovo pomirila. Najbolje pa je, če začneš žvižgati in prepevati, pa ti bo gotovo odleglo. In če nekaj minut se boš sam sebi čudil, čemu si se bil po-prej tolikanj razburjal.

Vedi tole: Kdor se z življenjem igračka, bo slabo vozil. Kdor sam sebi ne zna ukazovati, bo do konca ostal sam svoj — in morebiti — tudi drugih hlapec! Kdor pa sam sebe ima v oblasti, ta bo znal veleovati tudi drugim.

na stališče, ki bi ga imenoval kvalitativnega. Leta 1933 in 1934 je italijanski glavni stan prejel s strani ruskega glavnega stana povabilo, naj bi poslal komisijo, da bi prisostvovala manevrom rdeče armade, ki so se vršili v okolici Moskve. Porabil sem to priliko, da sem poslal komisijo, ki ji je predsedoval general Francesco Saverio Grazioli, mož neoporečne poklene izžolnosti in ostrega opazovalnega duha. Ko se je vrnil, mi je podal zelo podrobno poročilo, ki sem ga prečital z največjo pozornostjo in ki me je prepričalo, da se na vzhodu dogaja nekaj novega in da je bila rdeča vojska sedaj nekaj povsem drugega, nego tiste čete, pobrane na slepo, ki so se dale leta 1920 pod varšavskimi zidovi premagati od nič manj na slepo zbranih poljskih in francoskih čet. Kako leto pozneje me je kinematografski prikaz, ki sem ga dal ponovno predvajati počasneje, da bi ga mogel bolje proučiti, prikaz neke boljše-viške parade na kremelskem trgu v Moskvi, prečital, da se je na vzhodu končno izoblikovala mogočna čisto militaristična država, ki se je odpovedala mednarodni revoluciji, s poedinimi nacionalnimi revolucijami, a je hotela razširiti revolucijo po celini in po vsem svetu s pomočjo svojih bajonetov. Bilo je tedaj po mojem mnenju potrebno, da si Os zagotavi hrbet, in moje globoko prepričanje je, da je bila ta doba izbrana z jasno razsodnostjo. Če bi se bila stvar še nekoliko zavlekla, bi se bili dogodki lahko čisto drugače razvili.

Mi smo tako objektivni, da priznamo, da se je ruski vojak bojeval dobro, toda bolje se je bojeval nemški vojak, ki je potolkel ruskega.

Ruske izgube

Treba je priznati, da samo vojski, kakor sta nemška in italijanska CSIR (italijanski ekspedicijski zbor v Rusiji), ki se imenuje danes ARMIR (italijanska vojska v Rusiji) bili kos preizkušnji zime, kateri ni bilo primera v dobi 140 let. Danes je Rusija izgubila svoja najrodovitnejša ozemlja, najbogatejša na surovinah, izgubila je od osem-deset do devetdeset milijonov prebivalcev. Pridobitev tega ozemlja nam omogoča gledati v bodočnosti s stališča surovin in s stališča prehrane z večjim zanjupanjem. Lahko zatrdim, da je bila angloameriška pomoč do tega trenutka zelo neznatna. Simpatično je, da Rusi niso nikoli želeli, da bi po njihovih tleh teptal ameriški ali angleški vojak. Mislim, da tu ni treba preiskovati skrivnosti tako imenovane ruske slovanske, orientalske ali kakršne koli si bodi psihologije. Ni niti najmanjšega dvoma po mojem, da se bo v tej orjaški igri, ki mora ustvariti Novo Evropo in ustaliti meje med Evropo in Azijo, odločilna in končno veljavna zmaga nasmejala orožju Osi.

Združene države in Japonska

Če je kak človek na svetu, ki je satansko hotel vojno, tedaj je ta človek predsednik Združenih držav Amerike. Izzivanja, ki nam jih je metal, ukrepi, ki jih je povzel proti nam, delo njegove propagande, vse to dokazuje, da ta človek, ki je tudi dal svečano obljubo ameriškim materam, da njihovi sinovi ne bodo nikoli šli umirat preko meja Združenih držav, ta človek je namenoma hotel vojno. Seveda Japonska ni mogla čakati, da bi Združene države prve začele streljati. To bi bilo viteštvo starih časov, ki morda nikoli ni obstajalo in tako je Japonska storila prav, da ni čakala zadnjega trenutka, ter je prizadela oholim Američanom oni strašni poraz, ki danes same Američane sili k dnevu žalosti in molka.

Tako je vstop Japonske v vojno na strani trojnega pakta absolutno jamstvo za Zmago, kajti Japonska je nedosegljiva in nepremagljiva. Ves angleški položaj na Daljnem vzhodu se je zrušil, kakor hišica iz kart. Tako se je zgodil nenavaden slučaj v zgodovini, da je Japonska v malo mesecih iz siromahelne države, kakor smo mi, postala že ne prva po bogastvu med državami sveta, pa gotovo med prvimi, torej moramo priznati, da je to pravično in da je to nagrada za njeno vrlino. Tako se je Japonska obogatela na surovinah, za katere so osiromaheli naši neprijatelji, in ne mine dan, da bi ameriški ponos ne bil zadet, ne bil zdrobljen. Kje so danes ameriški preroki, ki so mislili na likvidacijo Japonske v treh tednih ali kvečjemu v treh mesecih? Očividno niso vedeli ničesar o vojaški sili Japonske in razen tega o njenem moralnem ustroju, zaradi katerega v tej deželi Cesar ni le avtoriteta, ampak digniteta božanstva in katerega vojak, padli v boju, postanejo bogovi. Je v resnici težko premagati narod, ki ima v sebi moralne rezerve take vrste.

Angleško-ameriško izkrcanje

Tretji dogodek: izkrcanje Angloameričanov v Severni Afriki, ali »tragicomedijaz pričakovanja.

V resnici v življenju ni vedno prednost videti preko grinja; toda tudi to se je dalo lahko predvidevati. Informacij ni nedostajalo. Tiho soglasje med ameriški častniki v civilu in francoski častniki v uniformi je bilo očitno. Vsi v Franciji so bili prišasti čakanja, to je vsi so stali in morda še stoje in morda bolj ko prej pri oknu. Izkrcanje ni bilo nič slavnega, ker se je izvršilo ob skrajni napadenosti. Nikoli nisem dal nikake važnosti častnim besedam, pre mnogim častnim besedam, ki so bile izmenjane. Naposled pa, ko so stvari došle do svojega epiloga, z izkrcanjem 8. novembra, sem obvestil Berlin, da je neizogiben, potreben in takojšen ukrep, zasedba vse Francije s Korziko vred. Führer in jaz sva hotela še enkrat verjeti tej tolikokrat dani častni besedi, namreč častni besedi admirala, ki je poveljeval brodomu v Toulounu. Hotela sva verjeti. V izvestnem trenutku so bili dokazi, da se misli na pobjeg brodoma in na združenje z britanskimi brodomi, ki se je pač dvakrat približalo med Beleari in med Sardinijo, tako očitno, da tudi v tem primeru ni bilo izgubljeni niti minute časa. Treba je bilo zasesti Touloun in odstraniti nevarnost. To se je tudi napravilo. Anglosaška propaganda olepšuje z neresničnimi podrobnostmi to epizodo. Nič junaškega ni bilo na francoski strani, kajti mrtvih se našli dva, ranjenec pa sedemnajst. Razorožitev vojnih odredov ter letalstva se je izvršila v popolnem redu, lahko se reče ob popolni moralni neudeležnosti vsega francoskega naroda.

Navedbe italijanskih uradnih poročil so gola resnica

Vzporedno z obnovitvijo ofenzive na fronti pri Alameinu — bila je to edina zmaga, ki jo je doslej Velika Britanija lahko zabeležila — so se začela bombardiranja italijanskih mest. Glede

tega bombardiranja bom sedaj dal točne številke (zanje odgovarjata podtajnik za notranje zadeve za točnost števila padlih, minister javnih del za točnost povzročene škode). Navajam te številke, da dokažem, da so bile nekatere vesti, ki so se širile, pretrane, in da dokažem, da so Angleži predvsem bombardirali civilne četrti naših mest. V Milanu je porušenih trideset hiš, težko poškodovanih štiri sto enajst, lahko poškodovanih tisoč devet sto tri in sedemdeset, skupno zadetih hiš dva tisoč štiri sto štirinajst. V Turinu popolnoma porušenih hiš sto ena in štirideset, težko poškodovanih dva tisoč sto pet in devetdeset, vseh zadetih hiš tri tisoč devet sto trideset. V Savoni popolnoma porušenih šest hiš, težko poškodovanih štiri in štirideset, lahko poškodovanih devet sto sedemdeset, skupaj zadetih hiš tisoč dvajset. V Genovi popolnoma razrušenih hiš sto sedem in osemdeset v središču mesta in dve sto tri v celi občini. Težko poškodovanih v središču tisoč šest, v celi občini tisoč devet in štirideset. Lahko poškodovanih hiš pa štiri tisoč pet sto devet in šestdeset v središču in štiri tisoč osem sto devet in šestdeset v celi občini. Vsega pet tisoč sedem sto dvainsemdeset hiš v središču in šest tisoč sto enajst v celi občini. Odločili smo se, da ostanejo popolnoma porušene hiše v takem stanju do konca vojne. Druge bolj ali manj težko poškodovane bodo obnovljene in popravljene.

Angleško barbarstvo

Celotno število mrtvih in ranjenih med civilnim prebivalstvom zaradi letalskih napadov in obstreljevanja z morja po sovražniku od začetka vojne do 30. novembra 1942-XXI. znaša 1876 mrtvih in 332 ranjenih, od katerih odpade 838 mrtvih in 940 ranjenih na razdobje od 23. oktobra do danes. V teh 880 mrtvih so zapodeni tudi oni iz tako imenovane galerije delle Grazie v Genovi. To vam dokazuje še enkrat, da mi spoštujemo resnico. Mi prepuščamo Američanom in Angležem faščenje laži. Imamo pravico zahtevati, da naj nobeden Italijan ne dvomi niti najmanj o tem, da je vse, kar pravijo naša uradna poročila, popolna resnica. Mi smo edina država v vojni, ki objavlja poimenovalne spise svojih izgub in to delamo iz dveh razlogov: da dokažemo, da so to izgube niti ena več, niti ena manj, in da rešimo iz nepoznanja te sinove Italije, ki umirajo v boju.

Za domovino so padli

Padlih vseh Italijanov Oboroženih Sil je v prvih tridesetih mesecih vojne štirideset tisoč dvesto devetnajst, od katerih odpada na vojsko šest in trideset tisoč šest sto devetnajst, na mornarico dva tisoč osem in šestdeset, na letalstvo tisoč štiri sto dva in dvajset. Ranjenec je: v vojski osemdeset tisoč sedem sto pet in štirideset, v mornarici tri tisoč pet sto devet in petdeset, v letalstvu tisoč šest sto dvajset. — Ujetnikov je dve sto dva in trideset tisoč sedem sto osem in sedemdeset, od teh jih odpada na vojsko dve sto petinajst tisoč pet sto dvajset, na mornarico dvajset tisoč devet sto dva in osemdeset, na letalstvo pet tisoč devet sto dva in osemdeset. Pogrešanev je skupno sedem in trideset tisoč sedem sto trinajst, od teh pet in dvajset tisoč devet sto trindvajset v vojski, deset tisoč štiri sto devetdeset v mornarici in dva tisoč pri letalstvu. Kadar govorimo o pogrešanih, koleba naše čustvovanje med strahom in nado. Po preteku izvestnega časa je treba poznati, da se bodo morali smatrati ti pogrešanci kot padli.

Uspehi Kr. mornarice in Kr. letalstva

V teku tega časovnega razdobja znaša po podatkih statističnega operativnega urada Supermarine sovražno trgovsko brodogradje, ki ga je potopila Kraljeva mornarica, do sto sedem in šestdeset enot v skupni tonaži en milijon dve sto petinajst tisoč osem sto ena in dvajset ton. Sovražno vojno ladjevje, ki ga je potopila Kr. mornarica, znaša do sto štiri deset enot, skupno tri sto tri in trideset tisoč devet sto osem in šestdeset ton. Sovražnik je potopil sto dva in šestdeset naših vojnih ladij v skupnem iznosu dve sto sedem in dvajset tisoč sto dva in osemdeset. To vse smo javili v naših uradnih poročilih. Toda k potopitvam, ki jih je izvršila Kraljeva mornarica, je treba dodati one, ki jih je izvršilo Kraljevo letalstvo. Kraljevo letalstvo je potopilo dva in šestdeset vojnih ladij raznega tipa, med temi dvajset križark in osemnajst lovcev ter

sto sedemnajst trgovskih ladij, skupno osem sto dva in osemdeset tisoč tri sto trideset ton. Kar se tiče sovražnega letalstva, so podatki til: gotovo zbitih letal (mi smo skrajno previdni, preden pravimo, da je letalo zbito, često zahtevam fotografijo) je tisoč osem sto, verjetno zbitih pa sedem sto trinajst; na tleh gotovo uničenih tri sto tri in devetdeset, verjetno uničenih sto devetdeset.

Število sovražnih ujetnikov

Vojni ujetniki, ki so v naših rokah, predstavljajo tele številke: Angležev je v Italiji: generalov enaindvajset, častnikov raznih činov dva tisoč tri sto šest in sedemdeset, podčastnikov in vojakov dva in trideset tisoč sedem sto sedem in trideset. Drugi so na potu, tako da bo znalo celotno število: ena in dvajset generalov, dva tisoč štiri sto dvajset častnikov raznega čina, devet in trideset tisoč devetinsedemdeset podčastnikov in vojakov. Vsi ti so pravi Angleži, rojeni v Združenji kraljevini. Nato pridejo vse ostale narodnosti, tako da prihajamo do naslednjih končnih števil generalov devet in dvajset, častnikov raznega čina štiri tisoč tri sto, podčastnikov in vojakov devet in šestdeset tisoč sto sedem in šestdeset. S temi ujetniki ravnamo po pravih mednarodnega prava.

Kako ravna jo z italijanskimi ujetniki

Ali to lahko rečemo tudi za naše ujetnike v sovražnih rokah? Boli me, ko moram povzročiti kako razočaranje v družinah onih, ki imajo sinove v ujetništvu. Toda resnica je treba povedati. In resnica je ta, da razen v nekaterih področjih ravna jo Angleži z italijanskimi ujetniki skoraj povsod nečloveško. Evo najnovejšega pisma: Danes sem prejel pismo od svojega očeta, ki mi pravi, da so vašega sina ujeli Angleži. Vaš dragi sin je bil težko ranjen na nogi in ni mogel hoditi. Nek angleški vojak ga je ustrelil v glavo in ga ubil. Tovariši so mu priredili časten pogreb. Stvar je zelo žalostna; poznal sem vašega sina, bil je vrl mladinec. Nas je 1200 v tem kraju, ki ga ni treba imenovati, smo bosi, brez obleke, brez zdravil. Ako dobro ravnamo z angleškimi ujetniki, je to najhujša žalitev, ki jo lahko prizadenemo italijanskim bojevnikom, ki so v ujetništvu. Podlo so streljali večkrat iz za ženin ograj. Angleški častniki so često tepli italijanske častnike; neverjetna divjaštva so zagrešili nad nami in celo nad bolniki, ranjenci in pohabljenici. Glad in pomanjkanje je njihov delež. Nametani so kakor slabo blago v živalskih vozovih. Častniki vseh činov in starosti so prisiljeni nositi pratež angleških vojakov, celo temnopoltih vojakov. In sedaj moram prebrati vse: Angleži so prokleti, toda le bolj prokleti so oni Italijani, ki z njimi dobro ravna jo.

Churchillov govor

Tako sem prišel do enega izmed namenov svojega govora. Predsednik angleške vlade je preteklo nedeljo imel na radiu govor, ki je bil po velikem delu namenjen Italiji, ker je mislil, da ga mi ne bomo objavili. Nikakor! Danes ga bom jaz prečital. Prečital ga bom po onem delu, ki se tiče italijanskega naroda in tudi po onem, ki se tiče mene osebno. Churchill je dejal: »Nova letalska fronta, ki je Američani in britansko letalstvo ustvarjajo ob sredozemskih obalah, mora dati obilico novih možnosti v letu 1943. Naše operacije v francoski Severni Afriki nam morajo dovoliti, da prenesemo teže vojne na fašistično Italijo na način, ki si ga njihovi grešni poglavarji niti niso predstavljali, še manj pa si ga je predstavljal nesrečni italijanski narod, ki ga je Mussolini dovedel do tega, da je izkoriščen in pokrit z nesrečo. Središča vojne industrije severne Italije so bila že podvržena trdim prijemom, nego so oni, ki so jih izkusila nekatera naša mesta pozimi leta 1940. Toda, ako bo sovražnik pravočasno izgnan s tuniškega ozemlja, kakor je naš namen, bo vsa južna Italija, vsa njena pomorska oporišča, vse njene tovarne in vsi drugi vojaški cilji, naj lažje kjer koli, podvrženi dolgotrajnim letalskim napadom, znanstvenim in uničujočim. Stvar italijanskega naroda je, stvar njegovih 40 milijonov (treba je popraviti število milijonov, nas je 36 milijonov), da pove, ali hoče ali ne, da tako strahovita stvar zadene njegovo deželo. Če ta govor moramo vzeti zares. Ze dlje časa nimam več utvar in morda jih nisem imel nikoli glede omike angleškega naroda.

Ako slečete Angležem oleko, v kateri pijejo čaj ob petih popoldne, boste našli starega prarodnega ritanskega barbara s kožo, poslikano z raznimi barvami, ki so ga ukrotile resnične silne legije Cesarjeve in Claudijeve. Petdeset pokolenj ni bilo dovolj, da bi se v globlji izpremenil notranji ustroj naroda. Šele med tem časom je bila ta prarodna vsedina prevlečena s hinavskim firnežem v njihovih rokah, to je s svetlim pismom iz starega in novega zakona. Zdaj se ne sme več govoriti o notranji in zunanji fronti. Je samo ena fronta, ki ima razne odseke in po dobrem vojaškem pravilu mora imeti tudi odsek notranje fronte svojo porazstitev v globino. Leta 1938, pred petimi leti, sem dejal: Ne čakajte dvajsete ure! Razpršite se po naših lepih poljanah! Pa bi kdo dejal, da se meni dogaja včasih kakor onim pesnikom, ki jih bolj citirajo kakor pa čitajo, ki jih bolj poslušajo kakor ubogajo. Treba je zmanjšati množice v mestih. Predvsem odpustiti ženske in otroke, treba je organizirati končno veljavno ali vsaj na pol končno veljavno preobljubljenje. Vsi oni, ki si lahko uredijo življenje daleč od mestnih in industrijskih središč, so dolžni, da to store. Nato je treba organizirati večerne izhode, tako da bodo ponoči ostali v mestih samo borci, to je oni, ki imajo državljansko in moralno dolžnost, da tam ostanejo. Tako bo lažje zgraditi v dovoljni meri zaklonišča, bolj utrjena od današnjih, za katere smo potrošili na sto in sto milijonov in ki bi, zadeta v polno, ne mogla vzdržati bomb najvežjih kalibrov. To je recimo žibki del obrambe proti poletom. Je pa tudi močni del, ki ne bo nikoli dovolj izpolnjen. Vesel sem, da vam lahko naznamim, da nam bo dala Nemčija mogočen prispevek v tojništvu, zaradi česar bo naše tojništvo obenem z nemškimi priredilo sovražnim letalom sprejem, ki ga zasluži. Toda namen tega Churchillovega govora, je napraviti vtis na italijanski narod.

Kri starih Rimljanov

Pravilo je naslednje: Mi smo trdno in hrabro pleme, toda ti Italijani, tako občutljivi, bodo morda imeli sposobnost za potreben odpor? Jaz odgovarjam — Da! Dokler nimam nasprotnega dokaza, odbijam na najodločnejši način misel, da je italijanski narod manj prekaljen kakor angleški ali ruski. Če bi bilo to res, bi se morali dokončno odpovedati svojim nadam, da postanemo velik narod. Rim je bil zmagovali po Zami, toda velik je postal po Kanah. Ne rečem, da se v naših žilah pretaka vsa ona kri, ki je tekla po žilah starih Rimljanov, gotovo pa je, da smo mi narod, po katerega žilah se pretaka večji del krvi, ki je tekla po žilah starih Rimljanov. In bomo to dokazali. Torej bomo vzdržali. To nam nalagajo dolžnost, čast in dostojanstvo.

Zloglasni »sunek«

Sedaj vam bom prečital odstavek, ki se tiče mene: »En moč in samo en moč je privedel italijanski narod do te točke.« V resnici bi moral biti danes nekoliko ponosen, da me priznajo kot nasprotnika britanskega imperija in da sem v tem boju privedel s seboj italijanski narod. »On,« nadaljuje Churchill v svojem govoru, ni imel nikake potrebe, da vstopi v vojno, ker ga nihče ni hotel napasti.« Tako tedaj! Ali jaz bi rad vedel, jeli britanski premier kdaj vprašal angleški narod, da bi zvedel, ali hoče vojno, ali je noče. In ali bi imel pogum vprašati danes angleški narod, da bi izvedel, ali hoče, da se vojna podaljša do neskončnosti. Kajti taka je demokracija: odreje v najvažnejših trenutkih. Takrat se več ne vpraša suverena naroda, takrat se več ne govori o volitvah in o glasovanju. Narod se uvrsti v čete in mora poslušati. Poskusili smo, kar se je dalo, da bi ga primorali, da vztraja v nevtralnosti in da uživa mir in blagostanje. Izredna darila v razburkanem svetu. Ako bi bili ostali nevtralni, ne glede na nečastno-t, bi bili danes v najgroznejši bedi, ker je jasno, da bi nobena izmed obeh strani ne prihitela na pomoč. Toda Mussolini ne bo mogel vzdržati skušnjave, da ne bi zahrbtno zabol poražen Francije in Anglije, o kateri je mislil, da zanjo ni več nade. Zdaj bo treba govoriti nekoliko o tem znamenitem »sunku z bodalom.« Vstop Italije v vojno je bil predviden za 5. junij. To je bil moj dan, ki sem ga sam določil in nemški glavni stan nas je prosil iz tehničnih razlogov, o katerih danes ni treba govoriti, naj odložim vstop v vojno do 10. junija. Nihče ni mislil, da bo konec vojne v Franciji tako nagle. Najmanj od vseh pa menda ravno Churchill, ki je nekoliko mesecev poprej obhudoval v Parizu mlomohod francoske vojske, 14. julija, in je vzklikal tej vojski kot najmočnejši in najsilnejši na

svetu. Toda polom je bil splošen. In z druge strani, če smo mi napadli, je bila planinska brigada nedotaknjena, skoraj nedotaknjeno letalstvo in predvsem nedotaknjena mornarica. To je zelo važno v vojni, ki se mora razvijati v Sredozemlju, in zato dopuščamo en trenutek zaradi polemike, da smo mi zadali Franciji ta sunek. To bi bil en sam sunek od spredaj na sto sunkov, ki jih je Francija prizadela Italiji zabrtina v toliko stoletjih zgodovine od Talamona do Mentane. Churchill nadaljuje: »Njegove (Mussolinijeve) blazne sanje o cesarski slavi, njegovo pozeženje po osvojitvah in po plenu in brezprimerna surovost njegovega trinošiva so ga dovedle do tega sramotnega in usodnega dejanja. Zaman sem ga opominjal.« (Zbornica se smeje.) Ni hotel razpravljati, brez odmeva je ostal modri poziv ameriškega predsednika v tem kamnitem sreču, če bi bil pa poslušal poziv ameriškega predsednika, bi bil dejal v svoji notranjosti: »Ta mož ima srce iz mavela! Njegova hienjska čud je prešla vsako mejo dostojnosti in zdravega smisla.

Nizkosti in laži

Pravijo, da je ta gospod potomec vojvoske družine in da ima mnogo sinje krvi v svojih žilah. V svojih žilah pa se pretaka čista in zdrava kri kovača. In v tem trenutku se čutili bolj, nekončno bolj gospoda, kakor ta človek, iz katerega ust, smrdečih po alkoholu in tobaku, prihajajo take nečedne nizkosti. — »Njegov imperij je šel po vodi.« Zadnja beseda še ni bila izrečena. Jaz vem, da ni niti enega Italijana, ki bi ne hotel zopet preživeti spomladi leta 1936. »Smrtini vojaki v klečah nesrečno italijansko zemljo. Kaj lahko Italijani napravijo proti temu? Kratak sprehod z dovoljenjem Nemcev vzdolž obale, bežen poset Korzi, krvavo borbo proti junaškim domoljubom Jugoslavije, sijaj neminljive sramote v Grčiji, ruševine v Genovi, Turinu in Milanu.« Zdaj ne sme biti dovoljeno nikomur in torej najmanj pa britanskemu premieru, da kolikšak podvomi o vrlinah in junaštvu italijanskih vojakov. Nemški tovariši so prvi, ki jo potrjujejo. Poljubljen italijanski vojak na kopnem, na morju in v zraku pod dobrim vodstvom in dobro oborožen, se s svojim pogumom, s svojo odpornostjo proti nevarnostim, s svojo inteligenco ne boji primere z najboljšimi vojskami sveta. »En mož in režim, ki ga je on ustvaril, sta povzročila nepregledne nesreče delavcem, nadarjenemu in nekoč srečnemu italijanskemu narodu.« Italijanski narod ni bil nikoli srečen. Italijanski narod je veliki neznan narod. Nihče ga ne pozna. O njem so navajali površne in lahkotne črte, toda njegovo globoko narodno bistvo, ki je preživelo največje žatofre, je neznano temu občinstvu naroda, ki prihaja z vodilji in opazi v našem življenju samo najočitnejše poteze. To je narod, ki ni imel nikoli dovolj kruha. In vsakokrat, kadar smo poskušali napraviti si nekoliko prostora na svetu, smo vedno našli na zagrabena pota. Zagrabena pota ne samo v fašistični Italiji, marveč tudi čisti in enostavni Italiji, bodisi tudi Italiji Rudinija, Giovannia Giolittija in Orlanda. Nočejo obstoja Italije, Italije, ki goji sen veličine: hočejo, da bi bil italijanski narod ljubezniv, zahaven in postrežljiv. To je sen, ki ga goji anglosaški duh. Na koncu pravi ta gospod, da je svet angleškega jezika do prihoda Mussolinija imel velike simpatije za italijanski narod. To je ostudna laž. Kdo je prvi uvedel v zakonodajo plemenske razlike? Bila je to predemokratična zvezdnata republika, bile so to Zedinjene države, ki so ustvarile kot prve razlikovanje med Evropi in Italijani. In kakor bi tega ne bilo dovolj, še med Italijani in Italijani. Tako da so morali biti izključeni od priseljavanja celo Ligure, to plemo, ki je pred tisoč leti dalo omiko vsemu evropskemu jugozahodu. Zaradi tega bi bil Kolumb odklonjen, obdržal bi ga v karanteni, ako bi se danes izkral v Ameriki. In Churchill zaključuje: »Kako dolgo bo trajalo vse to?« Odgovarjam na najstresnejši in odločnejši način. Trajalo bo do zmage in preko nje. Angleški zgodovinar Carlyle piše: »Dejstvo je, da vse ono, kar želamo, naša vlada in mi in o čemer govorimo, ni nič drugega kakor tkanina laži, hinavstva in praznih formalnosti. Nobeno plemo od Adama dalje ni bilo obdelano v tako umazane cunje laži, kakor naše. Toda mi jih nosimo okoli s ponosom in s prevzetnostjo, kakor svečeniško obleko ali kraljevi plašč. Anglež ne sme nikoli govoriti resnice, to je splošno mnenje. Že dvestodvajset let živi Anglija od laži vsake vrste, od glave do nog je zavita v tradicionalno hi-

navščino, kakor v valovo Oceana.« In pesnik Byron je 16. aprila 1820, preden je umrl v Misolunghiju, se mi zdi, zaradi malarije, pisal v Benicke svojemu prijatelju Morreyu: »Angleži so najsrmatnejše plemo pod nebom. Holhouse je odpoval v Neapoli in tudi jaz bi odšel tja za en teden, če bi ne vedel, kako veliko število Angležev se mudi tam. Rajši jih vidim iz izvestne razdalje in samo kak izredni izbruh Vezuva bi me dovedel do tega, da bi lahko prenašal njihovo navzočnost. Zunaj pekla ne poznam drugega biva-lišča, kjer bi mogel ostati skupaj z njimi. Upam, da nikomur ne bo prišlo na misel, da bi me nekoga dne prisilili vrniti se v Anglijo. Prepričan sem, da moje kosti ne bi imele miru v angleški zemlji, da se moj pepel ne bi mogel zmekati s prstjo ene dežele. Tudi če bi postopali tako nizkolno, da bi prenesli moje truplo v ono zemljo, bi njeni črvi ne imeli mojega trupla, če bi se temu lahko izognili.« Tako sodijo Angleži sami o sebi, kadar so izven svoje države. In res zadostuje samo odpreti in prelistati zvezke britanske zgodovine in teh zadnjih treh stoletjih, da se najde najpopolnejša zbirka hijen v človeški podobni.

Vrine italijanskih žen

Toda vse italijanske žene so čudovite. Lahko se reče, polne rde in mešfanski vrline. So v resnici velika neizbrpna zaloga življenjske in moralne sile naroda. Disciplinirani tega naroda ne more biti načeta od onih, ki jim ni pravilno snosilec bacilov. V narodu, ki ima šest in štirides milijonov duš, so razni temperamenti. So vsi odtenki moralnih možnosti. So tudi taki, ki imajo kočljiv, zamotan in bolan živčni sistem. Je razumljivo, da spadajo v kategorijo črnogledov, ki si obvezujejo glavo, ne samo preden so si jo razbili, marveč še preden nastopi daljina grožnja, da jim jo kdo razbije. Ti ljudje so navsezadnje neškodljivi. Verujejo vse in pozabljajo vse. Imam brošuro z naslovom: »Dokumenti človeške bedastosti in v njej so zbrani vsi glasovi, ki prihajajo do vas in do mene. Ali se ne spominjate n. pr. pred četvrtjo tedna junakov? Ves teden bi italijanski narod ne smel jesti kruha in bi moral do-prinašati to žrtev v slavo junaštva naših vojakov. V izvestnem trenutku pa se je pojavil glas, da je treba sprejeti, nekateri so dejali dvesto, drugi šeststo, en milijon ali dva milijona Nemcev, evakuiranih iz bombardiranih mest (skoraj bi se reklo, da je to narobe svet). Nazadnje sem oni večer, ko sem odločil izkrcanje na Korzi, podvel običajni upravni ukrep ter sem zaprl telefone. Takoj se je raznesel glas: Tisti gospod, ki mu je v tem trenutku šast govoriti pred vami, je umrl pod nožem neopretnega operaterja, ki bi kasneje on-tovo dejal, da se je operacija popolnoma posrečila, da pa je bolnik ni prenešel. Za vse daje italijanski narod, od katerega ne smemo zahtevati onega, kar že sam daje iz proste volje, to je svojo disciplino, svoje razumevanje in svoj duh pozitivnosti.

Če je kje dežela, ki zasluži podobne pridevke, če je kje dežela, ki je izpustila z verige hijene po vseh kotih zemlje, da pijejo kri celih pokolenj, da se okorišajo z vsemi bogastvi, da nakradajo vse zlato, je ta dežela Anglija. Ali so Italijani morda pozabili nizkosti admirala Horacia Nelsona, ki je dal obesiti na lamboru glavnega jadra svoje »Minervet napolitanskega admirala Carnaciola, potem ko ga je prejel izdat? Ali so morda pozabili, da sta bila brata Bandiera ustreljena, ker je angleška vlada, ki je cenzurirala Mazzinijeva pisma, sporočila burbonski vladi, da so se ti vrli domoljubi izkrcali na ozemlju Kalabrije? Ali so pozabili, da je Anglija leta 1850. (v zvezi s svojo pomočjo v dobi italijanskega risorgimenta) grozila z bombardiranjem Genovi, ako bi Piemont obenem s Francijo napovedal Avstriji vojno? Gospodje, ne vodi se vojna brez sovražstva do neprijatelja. Ne vodi se vojna, ne da sovražimo neprijatelja od jutra do večera ter vse ure dneva in noči, brez širjenja tega sovražstva in ne da bi to sovražstvo postalo notranje bistvo nas samih. Treba se je enkrat za vselej iznebiti vseh napačnih občutljivosti. Imamo proti sebi, suroveže, barbare. Rim, ki je bil tudi usmiljen po zmagi, je bil neusmiljen, kadar je šlo za obstoj rimskega naroda. Zato je treba reagirati z največjo odločnostjo proti vsem nameram, ki bi hoteli oslabbati naš duh ter napraviti napačno podobo italijanskega naroda, češ da je slednji zmožen samo nežnih stvari. Če je kje kak narod, ki je bil zelo trd v stoletjih od zgodnjega srednjega veka (na žalost smo bili zelo trdi med

seboj) je to italijanski narod. In če po padcu slavne firentinske republike (toda tudi takrat je že bila neka peta kolona po poveljstvom Malateste Baglionese), se začela razdobja nebojevitosti Italijanov, razen v Piemontu. Od takrat se je med arkadijo, baleti in petjem razširila po svetu običajna rečenica, da se mora Italija baviti samo s čopiči, dleti in godali. Povedal vam bom stvar, ki vas bo iznenadila. Nekaj gorostasne, morda celo krivoverskega. Rečem vam, jaz bi rajši imel v Italiji manj kipov, manj slik v muzeju in več zastav, uplenjenih sovražniku. Italijanski narod današnjeje je obdobjanja vreden v vseh slojih, od aristokracije do malega človeka. Ne more se več zahtevati od italijanskega naroda. Ne morejo se zahtevati navdušene manifestacije v stalnem zaporedju. V resnici bi hotel poznati oni narod, ki lahko v tej vojni manifestira vzdržama. Navdušenje je lični moment življenja posameznika in je lični moment nujno zelo redek v življenju naroda. Ako bi poznal človeka, ki bi bil navdušen od jutra do večera ter v vsem svojem dejanju in nehanju, bi začel dvomiti nad njegovo pametjo. Italijanski narod dela, je discipliniran ter ni nikoli izvršil kake sabotaže. Nikoli ni bilo niti najmanjšega znaka za demonstracije proti vojni. Samo neka ženska, ki je ne imenujem, ker ne zasluži tega, ker bi se ji morda dalo preveč častiti (saj se je našel človek, ki je uničil svetišče Diane Efeske, da bi bil ovekovečen v zgodovini), samo neka ženska v Genovi »pravim«, je kričala, da hoče mir. Jaz mislim, da ta njena želja ni vsebovala nič nečloveškega. Kasneje se je ugovarjalo, da je imela na prstih obilico prstanov, zato se lahko misli, da je pripadala onemu sloju, ki so jih v časih Ciompov v Firenzi imenovali tolste ljudi.

Ta vojna je posvečena

Italijanski narod si je popolnoma svest te vojne. To ni sama potrebna vojna, marveč je vojna, ki jo proglašam za posvečeno in katere se nismo mogli na noben način ogniti. Naš položaj nam nalaga vedno tole izbiro: ali gremo z enim, kadar se hoče rešiti vprašanje naših celinskih meja, ali z drugimi, kadar se hoče rešiti vprašanje naših pomorskih meja. Velik narod, kakor je italijanski, ne more oklevati in mi smo ponosni, da sodelujemo v tej orjaški borbi, ki je določena, da izpremeni svet v zemljepisnem, političnem in duhovnem pogledu. Napovedi za bodočnost ne ljubim. V ostalem je govorjenje o mirovnih namenih brez pomena. Pustimo to besedičenje našim neprijateljem. Lahko samo omenimo, da oni varčujejo s točkami: od širinajših točk imamo samo še širi. To je že nekaj. Toda zadnje izkustvo nas mora poučiti.

Z ramo ob rami z Nemčijo

Mislim, da jih je malo med nami, ki niso šli gledat Wilsona, ko je prispel v Evropo. Zdelo se je, da prihaja Mesija. Imenovali smo ga celo za rimskega meščana. Potem je ta mož odšel v Ameriko. Ni hotel več sodelovati v onem Društvu narodov, ki ga je sam ustanovil. Ni hotel več maševati v onih svetilih, ki jih je sam zgradil in to je bila morda najbolj inteligentna poteza njegovega življenja. Končno se je nekoga dne izvedelo, da je bil sprejet v okrevalno kliniko za živčne bolezn. To je puritanski izraz, da ne rečemo, kakor navadno pravimo preprosti ljudje, norišnica. Tudi cilji v tem razširjevanju vojne, cilji teritorialnega in političnega značaja, so izgubili nekoliko na svoji važnosti. Sedaj gre za večne vrednote. Gre za biti ali nebiti. Danes je v resnici v teku silovita borba med dvema svetovoma. Nikoli ni zgodovina človeštva videla slinčnega prizora, prizora, v katerem smo mi med velikimi soudeleženci. Naloga trenutka je edino tale: bojevati se! Bojevati se, skupno z našimi zavezniki, bojevati se ramo ob rami z Nemčijo, tovarišstvo med nami in Nemci postaja vsak dan globlje, postaja način skupnega življenja. Smo dovolj sorodni in dovolj različni, da se razumemo, da se vzajemno spoštujemo, da zlijemo v eno vse naše sile, ko je stvar enotna. Ne smemo si več več delati razlike; saj jih tudi naši sovražniki ne delajo. Oni hočejo uničiti fašizem in pod to besedo razumejo vse gibanje evropske mladine, razumejo narodni socializem, razumejo naš fašizem, razumejo falangizem, razumejo države in narode, ki so se osvobodili ideologij nesmrtnih načel. Nihče ni ne dela stvar o tem, kaj bi bila »Pax Britannica«, »Pax Britannica« bi bila s sto pomnožen Versailles, Britanci se vojskujejo z

enim samim namenom. Hočejo potlačiti svet v položaj, v kakršnem je danes Indija. Hočejo, da vse šlovoštvo dela, da bi dalo sto let mirnega življenja Britancem. Hočejo svet sužnjem, da za jama dnevnih prebav. Zdej tovariši, se je treba bojevati za žive, treba se je bojevati, da bi žrtvi onih, ki so padli v skvadrh, onih, ki so padli v elipski vojni, v španski vojni in v sedanjih vojni, štirinajstdeset tisoč fašistov, med katerimi je tisočpetsto starešin. Oni, ti mrtvi nam zapovedujejo z ukazajočim glasom, boriti se vse do zmage.

Z vnetim ploskanjem so pozdravljali ko Ducejevo govora. Zborovalci so bili pokonec ter dolgo vzklikali: DUCE! DUCE! Duce je zapustil govorniški oder, narodni svetniki pa so vstali s sedežev ter prihiteli v polkrog pred vrsto vladnih sedežev in z vročim vzklikanjem izkazovali svojo vdanost Duceju. Nato so zapeli »Giovinezze«.

Dnevno povelje fašistične zbornice

Predsednik zbornice je naznanil, da so narodni svetniki Paolucci, Del Croix, predsednik Zveze invalidov, Igliori, Rossi Amicare, Lumelli, Colodji Gigli, Ferretti di Castel Ferretto in Garibaldi Ezio predlagali naslednje dnevno povelje:

»Zbornica fašijev in korporacij je slišala izvršeno in krepko Ducejevo besedo v odgovor na gnusno laž in grožnje sovražnikov ter dviga svojo ponosno in hvalno misel proti junakom, ki so padli na vseh bojnih poljih za obrambo in veličino domovine. Pozdravlja hrabre italijanske vojske, slava mesta ter neukrotljivo ljudstvo, ki ga je sovražnik vzel za tarčo ubijalskega in ugonabljačnega nasilja. Znova podkrepljuje trdno voljo italijanskega ljudstva, da bo nudilo odpor in se bojevalo v neomajni gotovosti zmage. (Vneto in dolgo ploskanje.)

Nar. svetnik Paolucci je takole prikazal dnevno geslo:

Tovariši! Dnevno povelje, ki so ga razni tovariši z menoj vred predlagali in katerega besedilo je predsednik prebral s svojim jednatim jezikom gotovo odgovarja soglasnemu čustvu vseh vas. Po čudovitem govoru, ki smo ga poslušali z ginenostjo in ponosom, in v katerem so znova očevala kruta dejstva in stvarnost, ki smo jim mi priče in soudeleženci, nemara ni treba več nobenih razlag. Vendar je potrebno, da v tej zbornici, četudi po besedah enega najskromnejših izmed vas, nakratko znova potrdimo naše neuklonljivo voljo do boja in do končne zmage. Italijanski narod je dobro premeril prepad, v katerega bi padel, če bi mu pošla noč do odpora. Naše življenje in življenje naših sinov bi se sprevrglo v neizrekljivo bedo. Narod ve, da bo borba dolga, trda in huda, da bo zahtevala žrtve, trpljenja in boletine. Toda prav tako ve, za kaj sploh gre: Ne za srečo ljudi, marveč za življenje dolgih pokolenj.

Predolgo so nas varali in zasmehovali tisti, ki se po eni strani prilizujejo, p drugi strani pa nam groze in nas bi radi zapeljali na pot brezčastja in divjosti.

Fašizem se je rodil iz teh krivic tedaj, ko so bile vse žrtve zaman, ko smo bili silno razočarani in ko je trpkost trpljenja dvignila naša sren. Ne, ne, mi se ne bomo uklonili! (Dolgotrajno ploskanje.) Sovražnik lahko razruši naša mesta, ki so bogata umetniških spomenikov, lahko mori enoboroženo prebivalstvo in lahko po tolikšnih porazih doseže kak krajevni uspeh. Toda nas bo našel vse skupaj združene v eno, pripravljene boriti se do zadnje kaplje naše krvi. (Dolgotrajno ploskanje.) Nedvomno je, da bo zmaga nagradila istega, ki jo bo znal zaslužiti. Izven dvoma je, da si jo bomo mi znali zaslužiti. Mi bomo ostali trdni, strajni in se bomo trdovratno borili. Naš dan pride! V naših sredi živijo plemenita podoba Italije, epična slika borbe za risorgimento, Italija od Piave pa do Vittoria Veneta, Italija sankcij, Italija mučnikov in junakov! Njen visoki glas nas kliče. Mi ga slišimo v dnu svojega srca, ko pozivlje k zboru vse neizčrpne sile našega naroda. To naj ve in glede tega naj si sovražnik ne dela utvar. Mi smo na nogah, prav vsi pokonec, v borbi za veličino in slavo domovine! (Navdušeno in dolgotrajno pritrjevanje.)

Predsednik zbornice je nato zaključil sejo in odredil pozdrav Duceju. Zbornica je znova zapela himno »Giovinezze«. Duce je zapustil dvorano med vročimi pozdravi in vzklikanjem, ki ni hotelo ponehati. Vsi so ga pozdravljali: Duce! Duce! Seja je bila zaključena ob 12.30.

Poslanica stranke Duceju

Vodstvo stranke je imelo v beneški palači pod predsedstvom Duceja od 17. do 18. ure svoje zasedanje. Cim so se poleg manifestacije za Duceja, ko je vstopil v dvorano, je prebral tajnik stranke sledečo poslanico:

»Duce! Zvezni tajniki vse Italije, zbrani na sestanku v Liktorskem domu, ki so poslušali Vašo visoko besedo, Vam v imenu vseh Črnih araje izrekajo svojo zahvalo in ponavljajo svojo zvestobo. Italijanski narod, ki živi že nad 20 let v junakijski Vaše ideje, z največjim navdušenjem, ki ga je dvignilo na dostojno mesto v svetu, Vam zagotavljam, da odmeva ta zgodovinska ura Domovine v vseh srcih in vseh žilah ter da se istoveti z Vašo gotovostjo. Okrog Vas se prepiri in zvest zbirajo narod, ki v Vas veruje, ker ve, da ga vodite z umom in srcem po poti časti in veličine.

Stranka, srce italijanskega naroda, posvečuje to resnico s krvjo tisočev in tisočev padlih, potrjuje Vam svojo udanost in izkazuje Vam svojo ljubezen s tem, da je dala Domovini v orožju življenje fašistov, ki ste ga Vi izoblikovali in oplemenitili tako, da je edino vredno, da ga živimo. Proti glumaškemu brbljanju onega, ki goji sramotno utvar, da je mogoče uničiti Italijo, je ves naš narod pripravljen na sleherni odpoved in na sleherni žrtve, trdno uverjen v svojem sklepu, da se bori do svoje zmage.

To Duce Vam preko Zveznih tajnikov izpovedujejo Črne straje Italije. Po njih govori narod, narod vojnih jarkov, narod mest in vasi, govori Vam in Vas prosi, da bo Vam smel spet in spet reči, da se Italijanski narod v Vas in preko Vas smatra za činitelje zgodovine.

Poslanica je dala povod za ponovne navdušene pozdrave Duceju. Minister Vidussoni je nato podal obsežen pregled o delovanju stranke v zadnjih mescih. Nato je povzel besedo Duce.

Japonski vojak

Ameriški mornariški častnik je ob priliki konference tiska v Londonu povedal tudi sledeče: Japonski vojak uboga na vsako povelje, on ne ve, kaj je skrb ali strah za lastno življenje in je do skrajnosti žilav in odporen ter se na vse načine žrtvuje.

KRATKE z vsega sveta

Novo bankovce po 20 pengö je začela izdajati madžarska narodna banka.

Notranje posojilo na Nizozemskem je prineslo namesto zaželenih 600, 860 milijonov goldinarjev.

Okrog 175 milijonov hl vina znaša letos na vsem svetu vinski pridelek.

7 milijonov duš bo šla povečana japonska prestolnica Tokio.

O dobri zimi za drsalni šport poročajo z Duceja.

V Pragi je umrl 11. novembra dr. Otokar Benč, generalni konzul bivše češkoslovaške republike v pokolu.

V treh bitkah pri Salomonskih otokih so Japanci potopili 82, poškodovali pa 100 sovražniških ladij ter uničili 850 letal.

Požar je uničil več tovarn v brazilski Estrelli. Pred kratkim je umrl Evgen Schneider, trgovec s topovi, gospodarstvenik Francije; zapustil je 12 milijard premoženja.

Nemške letalske in pomorske sile so v novembru potopile 166 ladij z 1.035.200 tonami.

Med 20. in 30. novembrom je bilo uničenih 1172 sovjetskih tankov.

V ameriškem Njujorku je umrl William Parish, znani ameriški petrolejski mogočnik.

9 let star je te dni umrl afganistanski prestolonaslednik princ Mohamed Akbaarkan.

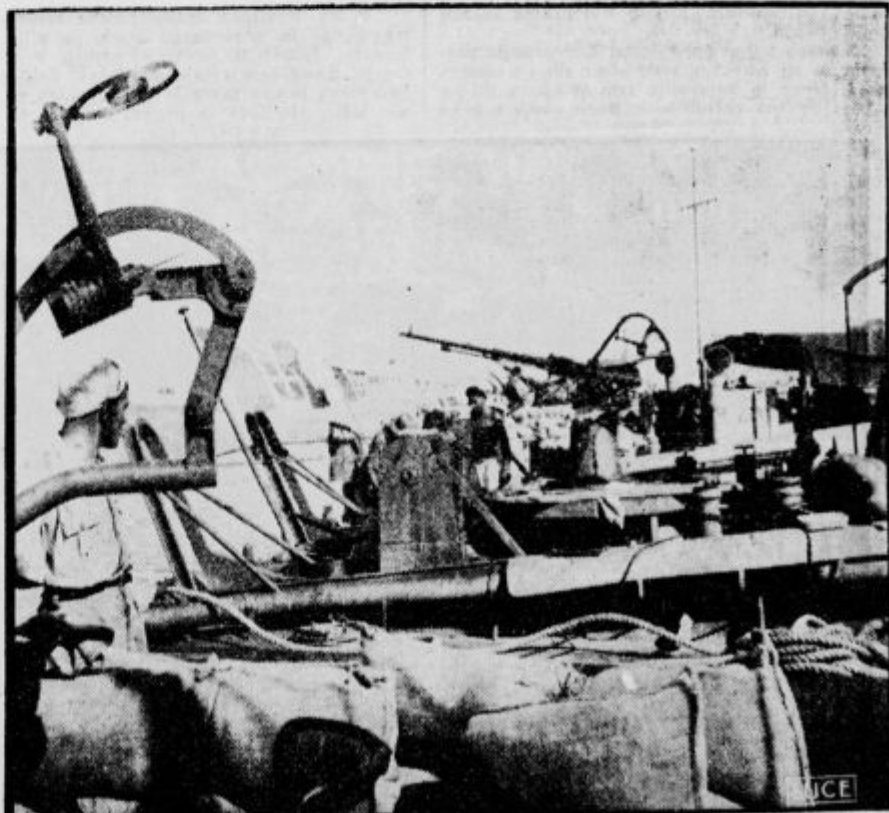
Bruhati je začelo več člinskih ognjenikov. Slučaje kolere so ugotovili v nekaterih večjih paletinskih mestih.

16 dni je trajal požar v Londonu; uničene so ogromne množine olja in zavijalnega papirja.

Ogromni snežni meteži divjajo po velikem delu Finske, med drugim tudi v Helsinkih.

Lakota jih je prisilila k pokorščini

Nedavno so v živalskem vrtu v Milanu popravljali veliko kletko, v kateri je prebivala številna opičja družina. Na neznan način so opice našle pot na prosto. Kar 40 opic je pobegnilo in zaman so jih vabili nazaj. Naselile so se v milanskem parku. Toda kmalu se je oglasil glad in čez dva dni so prišle opice same v kletko nazaj.

Italijanske ladje prevažajo vojni material za italijanske čete v Afriki.

Vojni dogodki preteklega tedna

Uspešni boji v Tunisu

Vojno poročilo št. 919 od 30. novembra naglašja, da so bili v Cirenajki vsi sovražni sunki odbiti, v Tunisu pa ustavljene sovražne kolone, pri čemer je bilo na 200 sovražnikov ujetih. Letala so tolkala alžirska pristanišča ter uničila važne naprave.

Vojno poročilo 920 od 1. decembra pravi, da so osne okopne enote v Tunizu prizadele sovražnika velike izgube.

Vojno poročilo 921 od 2. decembra poroča o velikem topniškem boju v Cirenajki ter o novih spopadih med motoriziranimi oddelki v Tunisu, kjer je bilo spet zajetih več desetih sovražnih vojakov.

Vojno poročilo od 3. decembra veli, da v Cirenajki sicer ni bilo posebnih bojev, da pa so v Tunizu bili ugodni in uspešni spopadi, pri čemer je bilo samo na enem kraju ujetih nad 200 angleških vojakov, med njimi cel angleški padalski oddelek. V noči na 2. decembra je bil ob tuniski obali kratak a hud spopad na morju. Italijanski oddelek, ki je obsegal 3 rušilce in 2 torpedovke, je napadel sovražni oddelek, kjer sta bili dve križarki in 4 rušilci. En italijanski rušilec je bil potopljen, zato pa je drugi rušilec potopil sovražno križarko. Zjutraj so potem nemški letalci potopili še eno sovražno ladjo ter poškodovali še en rušilec.

Vojno poročilo 923 od 4. decembra naglašja: V Cirenajki so italijanski oddelki izdatno udarili sovražnika, ki je s topništvom nadlegoval osne postojanke. — V Tunisu so nemški oddelki zavzeli važno postojanko ter prijeli 454 ujetnikov, na drugem kraju so zajeli 300 angleških padalcev. — Italijanska podmornica je potopila sovražno podmornico.

Hudi boji na Kavkazu n ob Donu

Nemška vojna poročila zadnjega tedna poročajo o velikih bojih zlasti na Kavkazu in na bojišču ob Donu.

Samo poročilo od 30. novembra pravi, da je 27. novembra sovražnik na Kavkazu izgubil 60 oklepnih vozil. V donskem kolenu osne sile delajo učinkovite protinapade.

Poročilo od 2. novembra pravi, da je v hudih bojih ob reki Terek sovražnik bil vržen nazaj. Tudi sovražni napadi v donskem kolenu so bili odbiti.

Nemško vojno poročilo od 3. decembra pravi, da so na Kavkazu vode sicer silno narastle, zaradi česar je bojevanje tam omejeno, da pa so nemške čete v kljub temu imele svoje uspehe

in sovražnika severno od reke Terek odbile. — Tega dne je ob Donu spet bilo razbitih 60 sovražnih oklepnih vozil.

Nemško vojno poročilo od 4. decembra sporoča, da je sovražnik na Kavkazu severovzhodno od Tuapseja spet zaman napadel ter da so nemški nagli oddelki pri Tereku dosegli velike uspehe.

Sovražne izgube na morju

Nemško vojno poročilo posebej sporoča dne 1. decembra kakšne izgube je imel sovražnik na morju v teku meseca novembra. Naj to poročilo navedemo:

Nemške letalske in mornariške edinice so v novembru potopile skupno 166 sovražnih ladij s skupno 1.055.200 tonami. Uspeh meseca septembra 1942 je bil s tem za 23.500 ton prekošen. S tem je bil dosežen doslej največji rezultat v tej vojni.

Podmornice so uničile od tega v severnem in južnem Atlantiku, v Severnem morju, v obrobju Indijskega oceana in pred obalami severne francoske Afrike 149 sovražnih trgovskih in transportnih ladij s skupno 955.000 Nemški brzi čolni so v Severnem morju in v Rokavskem prelivu potopili ladij z 20.000 tonami.

Oddelki bojnega letalstva so potopili 9 trgovskih ladij s 60.000 tonami. Težko poškodovanih in sicer tako, da je večje število izmed njih mogoče smatrati kot popolnoma izgubljenih, je bilo od podmornic nadaljnjih 30 ladij, od letalstva pa 72 ladij. Pod najtežjimi vremenskimi in bojnimi pogoji so nemške podmornice potopile v novembru največjo mesečno množino sovražnega ladjstva v tej vojni, ki uspeh dosežen v septembru, prekaša za okoli 200.000 ton.

Izmed sovražnih vojnih ladij so nemške podmornice v novembru potopile 3 križarke, 6 rušilcev, 2 korvete in 1 podmornico. Poškodovane so s torpedi 1 letalonosilko, 2 križarki, 3 rušilce in več stražnih ladij. Letalstvo je potopilo 1 sovražno podmornico in 1 manjšo enoto. Poleg tega so bile poškodovane 1 oklepnica ali težka križarka, 4 letalonosilke in 28 križark, rušilcev in manjših ladij, deloma s ponovnimi zadetki.

V teh številkah težke izgube sovjetskega trgovskega in prevoznega brodogoja niso upoštevane. Letalstvo je v novembru v Črnem morju, Kaspiškem morju, na dolnji Volgi in na Ladoškem jezeru potopilo 19 sovjetskih prevoznih ladij, vlačilcev in drugih ladij razne veli-

kosti, med njimi 2 petrolejski ladji, 26 sovjetskih preskrbovalnih ladij je bilo poškodovanih. V letalskih nastopih velikega obsega je bila potopljena 1 sovjetska topničarka, 2 topničarki, 2 topničarki, 1 protiletalska ladja in 2 hitra čolna pa so bili poškodovani.

General M. Robotti o slovenski mladini

Poveljnik XI. armadnega zbora general Mario Robotti je v svojem proglasu o boju slovenske mladine proti komunizmu poudaril tudi sledeče: Poštena slovenska mladina se zaveda visokega pomena tega boja in si prizadeva za čast, sodelovati v tej borbi ob strani vojakov zmagovitega Kralja. Mi smo veseli, da imamo to mladino na svoji strani.

Smernice portugalske mladine

Portugalsko časopisje je objavilo pred kratkim radijski govor voditelja portugalskih mladinskih ustanov Martella Caetana, ki je dejal, da portugalska mladina pred komunizmom odločno brani Boga, domovino, družino in svoje domove. Ta mladina se ne omejuje na obrambo, marveč se brani z ofenzivo. Portugalska mladina se tudi ne bori zato, da bi se nekateri gospodje lahko obogatili, kajti borba proti komunizmu ni branjenje bogatih. Mi ne branimo denarja, ne samoljublja, ne zato, da bi bili nekateri bogati, dočim bi morali drugi trpeti, marveč za načela krščanske pravčnosti in ljubezni.

477 ljudi je zgorelo v gledališču

Znane so nekatere nadaljnje podrobnosti o žalosnem požaru, ki je nastal v gledališču »Cocoanut Grove« v Bostonu. Po ugotovitvah preiskave se zdi ugotovljeno, da je požar povzročila neka plesalka, ki je v svoji nepazljivosti vrgla ogorek cigarete na stare kulise na odru. Nadaljujejo se očiščevalna dela v ruševinah pri čemer so zaposleni ognjegašci in delavci. Ugotavljanje žrtve se zelo težko razvija, kajti mnoga trupla so v tem stanju, nekatera pa popolnoma zgoznela. Pri vratih, ki so z odra vodila v dvorano, so našli trupla kakih 15 oseb, ki so se tam zbrale v upanju, da se bodo rešile. Število mrtvih se je dvignilo na 477. Mnogi izmed ranjenih in opečenih se bore s smrtjo.

Nezvestim ženam spačijo obraz

Pri nekem južnoafriškem zamorskem rodu, pri katerem so se še ohranile precej divje navade, poznajo posebno hudo kazen za žene, ki so prelomile zakonsko zvestobo. Odrežejo ji nos. To spačenje obraza morajo nositi celo življenje kot madež — če se moč ne da omehtati in jim čez nekaj časa odpusti. To se zgodi bolj pogosto, kakor bi človek mislil, ker so namreč žene obenem najbolj delavne in za moza nenadomestljive. Kot znak sprave mora spaka na obrazu izginiti — žena dobi potem od domačega vračarja umeten nos.

Niti minute brez nevihte

Po zapiskih observatorijev, katerih je na svetu okrog 3000, se pojavi na zemlji na leto okroglo 16 milijonov neviht. Če vzamemo, da traja vsaka nevihta povprečno pol ure, dobimo fantastično visoko število minut in sekund, med katerimi divjajo nevihte. Gotovo je, da zemlja ni niti minute brez nevihte, nekeje gotovo divja nevihta.

Riž in drva za Romunijo

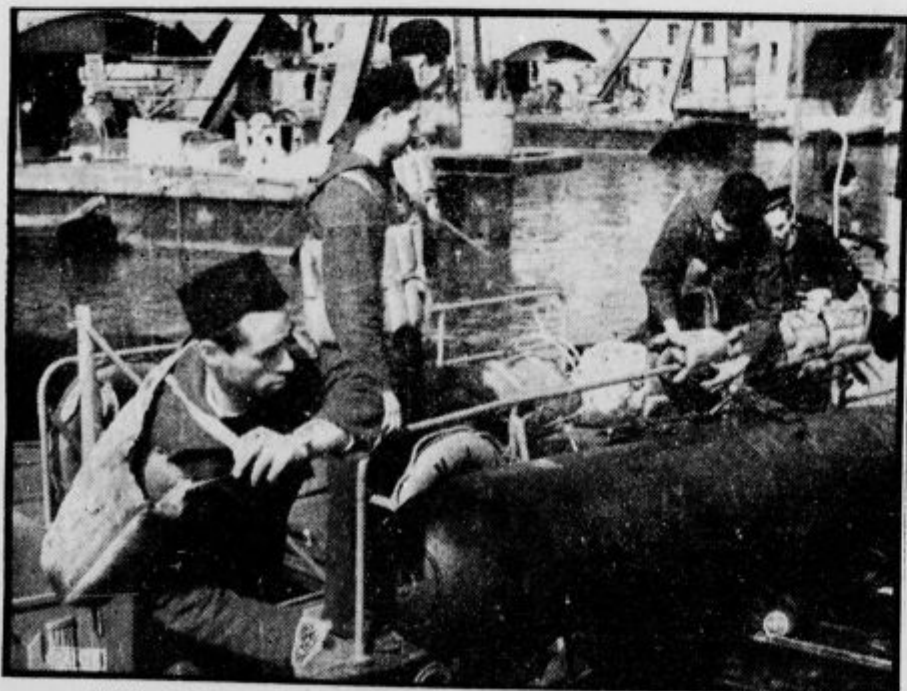
Na podlagi zadnje trgovinske pogodbe bo Bolgarska v kratkem poslala Romuniji večje količine riža in čebule, pa tudi drv. Okrog 1000 vagonov drv bo dobila sama Konstanca. Bolgarska drva bodo oproščena vseh uvoznih pristojbin, za prevoz pa so dovolili še nekatere druge olajšave.

Kavčuk iz zemeljskega plina

Tovarno za umetni kavčuk so ustanovili v Romuniji z delniško glavnico 5 milijonov lejev. Družba je dobila od države razne ugodnosti in bo izdelovala umetni kavčuk zlasti iz zemeljskega plina.

Na Češkem imajo bele jelene

V Sušicah pri Časlavu na Češkem imajo 90 belih jelenov. Njih predniki izvirajo še iz časov Marije Terezije. Takratni dvorni lovec grof Thurn jih je pripeljal iz Indije. Od štirih belih jelenov sta dve samici poginili. Bela jelena so pozneje parili z navadnimi košutami in tako so sčasoma zaredili celo čredo belih jelenov. Oblasti so bele jelene, ki so zelo plašni, zaščitile.

Italijanski bojni čoln »MAS« se pripravlja na pot, da spremlja konvoj.

Ko sem že spal, se je pred krčmo ustavil poštni voz, da bi potniki večerjali; slučajno je eden njih pustil na mizi izvod Edinburškega dnevnika in drugo jutro mi je moja zala hišina k zajtrku prinesla časnik rekoč, da je v njem nekaj novic o moji dragi. Zeljno sem segel po listu upajoč, da dobim v njem kake poročila o našem begu; vendar sem se zmotil v tem in že sem hotel odložiti časnik, kar sem zagledal v njem kratko beležko, ki se me je naravnost tikala: Flora da leži bolna v bolnišnici, za Simom in Caudiskem pa da so bile izdane tiralice! Ta dva človeka sta se mi

... resnično so tukaj notri mestu...

pokazala zvesta in najmanjše, kar sem mogel storiti, je bilo, da se jima izkažem takisto zvestega, ker sklenil, če bo imel moj obisk pri stricu gotovo je že bila nastala taka zmeda. Zaradi tega sem uspeh in bodo moje denarne zadeve uravnane, da se takoj vrnem v Edinburg, izročim njuno zadevo dobremu odvetniku in čakam, kaj bo. Kakor je videti, sem vzel vso zadevo prav lahko, čeprav se je imelo še le pokazati, da je izredno resna. Caudish in Sim sta bila imenitna človeka in jaz sem pošteno upal, da se bom na vsek način potrudil, da jima pomagam iz stiske. Toda da povem resnico, moje srce in moje oči so si poželele vsega drugega in skoraj veseli sem vzel to vest o njihovih nepravilnostih. Ni slab tisti veter, ki nas vleče tja, kamor bi radi šli, in lahko se mi verjame, da mi je bila ljuba vsaka prilika, ki me pripelje nazaj v Edinburg in k Flori.

«Res,» sem rekel sobarici, «resnično so tukaj notri vesti o moji predraci, in to prav dobre.» Vse dan sem se zavijal v svoje ogrinjalo pred zobni ostrega zimskega vetra in bilo mi je, kakor bi me objemale njegove roke.

Korakajoč umerjeno nekaj dni sem naposled dospel v bližino Wakefielda; tedaj mi je prišlo v spomin ime gospoda Burchella Feuna, tistega gospepoda, ki se je pečal s pošiljanjem francoskih ujetnikov dalje. Kako pa je to delal, ali je imel kakšen napis: «Urad za odposiljanje pobeglih ujetnikov, za ceno se vpraša v uradu» koliko je zahteval za svoj posel in ali je to delo opravljal brezplačno ali iz ljubezni do bližnjega, vse to so bila vprašanja, ki so vzbujala mojo radovednost.

Neprestano me je mikalo, da bi razrešil to uganko, in krenil sem s pota, da bi šel čez Wakefield, ves čas pa sem napejal usesa, ali bo kdo izgovoril Feunovo ime, sicer pa sem se zanašal na svojo dobro srečo.

Prenočil sem v dobri krčmi v Wakefieldu; zjutraj sem pri luči sveč zajtrkoval s potniki poštnega voza, ki je bil namenjen v London in sem bil sam na cesti, nezadovoljen sam seboj in s svojo okolico. Zrak je bil oster in mrzel, sonce je stalo nizko na obzorju in je kmalu izginilo za mogočnimi

mi deževnimi oblaki, ki so se bili nabrali na severozapadu in se od tod polagoma zgrnili čez vso širino neba. Deževalo je že v kristalnih nitih, po vsej deželi se je slišalo šumenje vode po žlebovih in jarkih in obetal se mi je dan močnega deževja in premočene obleke. V tem pogledu sem občutilj kot matka. Zdajci sem opazil na nekem ovinku pota pri zadnjih žarkih potapljalčnega se sonca voz, kakršnega še nisem bil videl in ki sta ga vlekli dve izgarani kljuseti. «Spešil sem korake, da bi ga dohitel.

Cim bliže sem prišel, tem bolj sem bil začuden. Voz je bil vozilo na dveh kolesih, ki ga uporabljajo za prevažanje katuna s sedežem za voznika spredaj. Nekaka vrata so zapirala notranjost, v kateri je bilo dovolj prostora za velik tovor katuna ali pa, če treba, za štiri, pet ljudi. Se ve, da se mi je smislilo vsako človeško bitje, ki mu bi bilo usojeno tako potovati! Ljudje bi se morali peljati v popolni temi — nikjer ni bilo sledu o kakem oknu — in bi se med vso vožnjo pretresali kot kakšno zdravilo, kajti vozilo ni bilo samo okorno, ampak je bilo tudi nerazumno uravnovešeno na kolesih in se je vncmer gugalo sem in tja. Kolesa in konja so bili okropjeni od blata kakor da bi prihajali od daleč. Neprestano, toda zamaš je voznik mahal z bičem; iz tega bi se dalo sklepati, da so bili na potu že dolgo, morebiti vso noč, in da je voznik menil, da se je zamudil, čeprav je bilo zgodaj. Pogledal sem na desčico z imenom lastnika na ojesu in se zgani. Zopet je sreča pomagala brezskrbnemu! Tam je bilo napisano Burchell Feun!

«Mokro jutro, dobri mož!» sem rekel. Voznik, neroden človek z razmršenimi lasmi in nosom kakor krompir, mi na pozdrav ni odgovoril z besedico nač pa je besno udaril po

... nisem imel namena žaliti...

konjih. Izmučeni živali, ki sta komaj še prestavljali noge, se nista zmenili za to eurovost; tako sem ostal in stopal brez truda vetrice voza, se nam pri sebi smejal nad voznikovo naporom, hkratu pa bil od sile radoveden: zakaj neki se je ta človek tako vedel?

«El, ti torej hočeš pobegniti pred menoj!» sem rekel. «Veste kaj, tako pa Angleži ne delajo!»

«Oprostite, gospod, nisem imel namena žaliti,» je odvrnil in se dotaknil klobuka.

«Saj tudi nisem užaljen,» sem vzkliknil. «Samo bi rad, da bi mi pot ne bila dolgočasna.»

Kolikor sem ga razumel, je rekel, da nima nobenega posla s tem.

«No, bom pa pri vas drugače poskusil; potoval sem z bolj nevljudnimi lanti kot vi, pa smo se dobro razumeli. Se peljete domov?»

«Da, gospod, domov se peljem.»

«Ravno prav zame, potem se bova še dobro spoznala. Grem isto pot. Ampak veste, ravno mi pade v glavo, zakaj me pa ne vzamete s seboj? Na klopi zraven vas je še dovolj prostora.»

«Veste,» je zagodrnjal, «pazih moram na voz in konje, res moram. Ne vzamem na voz nobenih potepuhov, ki se potikajo po cesti, razumete?»

«Za tako ganljivo zaupanje bi vam moral biti prav za prav hvaležen,» sem odvrnil in stopil brez strahu bliže. «Rad pa priznam, da je pot tukaj samotna in nesreča brez dvoma ne povla. Vam se seveda ne more nič zgoditi. To mi je všeč. Rad imam vašo razumnost, rad imam to podežleko boječnost; ampak povejte mi, zakaj me ne storite neškodljivega? Zakaj mi ne odprete vrat in zakaj me ne zaprete v ta zabojo, ali kako že pravite tej stvari? Pri teh besedah sem predrzno položil roko na voz.

Že prej je bil človek videti ves plašen, spričo moje roke pa ni mogel spregovoriti besede in me je ves prestrašen gledal.

«No, zakaj ne?» sem nadaljeval. «Moja misel je vendar prav dobra. Če bi bil jaz sam zlodeja, bi me bil gotovo že davno porinil noter. Glavno je vendar, da me imaš zaprtega, vrata se vendar dajo zaklepati. Zdajle so celo zaklenjena,» sem rekel in butnil po njih. «Ampak slišite, kakšen tovor pa vozite prav za prav? Mora biti veliko vredne! Mož ni vedel dati odgovora.

«Bum, bum,» sem potrkal po vratih kot večš služabnik: «je kdo doma?» Nato sem se sklonil, da bi poslušal. Tedajci se je slišalo iz voza vduseno kihanje, takoj za njim pa še drugo; ko je voznik slišal te glasove, je debelo zaklel in začel tolči po konjih, da so še enkrat napeli vse svoje moči, tako da je voz zdrvel po cesti. Ko sem prvič slišal šum kihanja sem se zgani, kot bi bil nastrejen, v naslednjem trenutku pa se mi je posvetilo v glavi. V tem je tičala vsa skrivnost Feunovega posla: na ta način je podpiral beg ujetnikov in jih v takem vozu ponoči spravil iz dežele!

«Stoj!» sem kričal, «stoj! Vse je v redu! Stoj! Toda voznik mi je le bežno pokazal blede obraz, podvojil svoje napore, se sklonil naprej in udarjal z bičem po svojih kljusetih ter jih priganjal s kričanjem. Drvela sta v polnem diru po veliki cesti naprej. Za njima pa je ropotal voz po izvoženem kolovozu, da je brizgala voda in blato daleč v stran.

Dasi sem tekel, kolikor so mi dopuščale moči, sem vendar mogel samo obdržati razdaljo med seboj in vozom; to sem smatral za svojo dolžnost, odkar sem bil tako blizu svojih vojakov. Kakih sto korakov dalje naprej je voz zavil z glavne ceste na stransko pot, ki so jo obrobili gola drevesa in mi izginil izpred oči. Ko sem ga zopet zagledal, je bil voznik znatno povečal razdaljo, toda nevarnost je minula in konja sta stopala zopet bolj počasi, kar sem bil prepričan, da mi zdaj ne utečejo sem si dal časa da bi prišel zopet do sapa.

Kmalu potem je naredila stranska pot oster ovinek in zagledal sem nekako mrežo in začetek vijugaste poti, posute s peskom.

Ko sem stopal nato še nekaj časa naprej, se je prikazala nova zgradba iz rdeče opeke, za njim pa stranska poslopja in visoko koničaste strehe hlevov. Vse je kazalo, da se je grašinsko poslopje iz kateregakoli vzroka najel za bivališče najemnik, ki mu ni bilo do zunanosti in prave udobnosti. Ob vsakem koraku je človek opazil sledove zane-marjenosti. Plot iz vedno zelenega zelenja je obdajal zemljišče in ga skrival očem radovednih sosedov. Ko sem tistega otožnega zimkega jutra, kd je bilo kakor iz škafa in se je pravkar vzdignil veter, ki je sunkoma tulil okoli starih dimnikov, ugledal dvorišče, je bil voz že zapeljan pred hišna vrata in voznik se je resno razgovarjal z Burchellom Feunom. Feun, človek debeleke obraza in čoka tega života z vratom kot bik in rdeč kot mesec v jeseni, je držal roki sklenjeni na hrstu. Nosil je jahaško čepico, modro suknjo in visoke škornje, tako, da bi ga človek imel za vrlega trdnega kmeta.

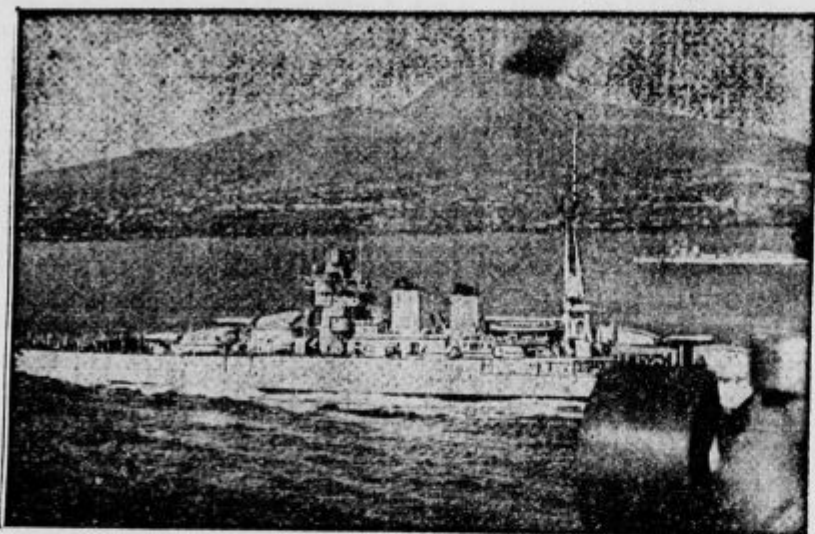
Govorila sta še vedno, ko sem prišel bližje, naposled pa sta me sprejela z zijašastim molčanjem. Vzel sem klobuk z glave in rekel:

«Ali imam čast govoriti z gospodom Burchellom Feunom?»

«Jaz sem, gospod,» je odgovoril gospod Feun in v odzdrav tudi vzel čepico z glave, toda z neprijaznim pogledom in lenimi kretinami človeka, ki je v svojih mislih vse drugje. «Kdo pa ste vi?»

(Nadaljevanje prihodnjé.)

Tri najlepša mesta

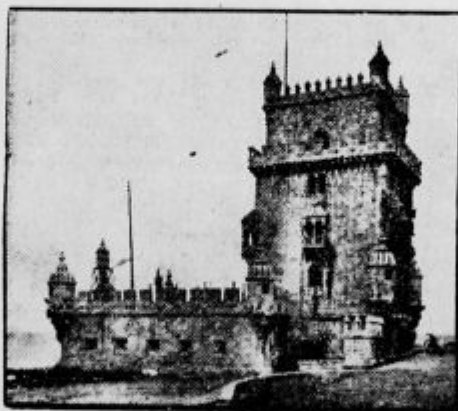
Napoli z Vezuvom, tretje največje mesto v Italiji in za Genovo najbolj važno italijansko pristanišče, polno zgodovinskih in drugih znamenitosti in zanimivosti.

Zaliv s Sladkornim stolcem v Rio de Janeiru

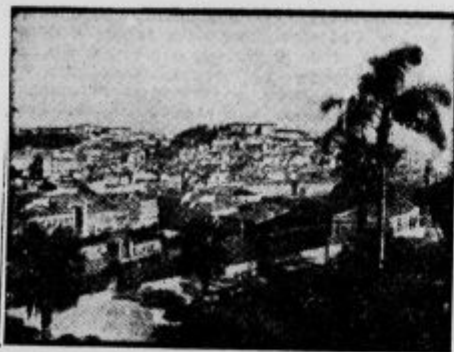
Kraljeva palata v Napoliju

Bellehemski stolp v Lisboni

Nemška bolnišnica v Rio de Janeiru

Glavno mesto republike Portugalske Lisbona, leži ob reki Tajo, znamenito pristaniško in trgovsko mesto s okrog 600.000 prebivalci in s odločno katoliško vlado

Rio de Janeiro, največje mesto v Braziliji, ima nad dva milijona prebivalcev, katedralo iz 16. stol., veliki Kristusov kip itd.

Žrtve komunističnih morilcev

Vedno znova prihajajo na dan žrtve, ki so jih komunisti zverinsko pomorili, ko so jih bili še poprej kruto in žvinskou mučili.

Dne 18. novembra so v Velikih Laščah nad vse slovesno pokopali truplo župnika g. Karola Žuška. Župnik Žušek je župnikoval v fari Sv. Vida nad Begunjami. Bil je miren in vzgleden dušni pastir.

Dne 14. julija se je s kolesom odpeljal, takoj po maši, v Begunje, kamor pa ga nikoli ni bilo. Med potjo so ga zajeli komunistični morilec ter ga umorili. Njegovo truplo so zakopali pod jelko, kjer so ga našli šele zdaj in ga prepeljali v njegovo rojstno župnijo. Do

moje njegove fars ga je spremljala oborožena četa domačih fantov, nakar so ga sprejeli veliki laški rojaki ter ga slovesno pokopali.

Lansko leto se je v Jesenju preselil v Št. Vid pri Stični s svojo družino g. Viljem Mišič. 29 letni mož je na vso moč skrbel za svojo družino. Zato in pa zaradi svojega prepričanja nikakor ni hotel s partizani, ki so lansko leto začeli šariti tam okoli. Zaradi tega so mu komunistični morilec prisegli maščevanje. Mišič se je zelo dolgo skrival pred njimi, dokler ga nekoč niso prišli ter umorili, ko so ga poprej še na vse načine mučili. Pred kratkim

šele so njegovo truplo našli blizu Velikih Peč ter ga odkopali, nakar so ga slovesno pokopali na župnijskem pokopališču.

Divjanja komunistov v Prečni

Malo je na Dolenjskem župnij, ki bi bile pod komunisti toliko trpele kakor je trpela župnija Prečna, kjer je moral svoje življenje poleg toliko drugih župljanov dati tudi župnik Janko Komljanec. Zgodovina te strahotne dobe je kratko tale:

V začetku avgusta lanskega leta se je nastanil pri posestniku Bartolju v Dol. Straži neki komunistični agent, da organizira komuniste. Za vodje so bili izbrani znani Springer Franc, Bartolj Alojz st. ter Slapničar Franc, vsi bogati posestniki iz Dol. Straže. Istočasno so se pojavili v gozdovih nad Stražo neznani četniki, ki se podnevi niso upali nad Stražo neznani četniki, ki se podnevi niso upali v vasi. Prvič so se pojavili v dnevu 23. in 26. oktobra. Čez zimo so se komunisti utaborili v vasi Brezova reber in na Frati, kjer so imeli dobro zavetje. Springer, Bartolj, Slapničar in Pavček iz Dol. Straže pa so jim stalno dovajali hrano, deloma nakupljeno, deloma pa darovano od znane uprave v Gor. Straži. Ze v decembru so odšli iz Dol. Straže h komunistom sledeči: Bartolj Al. ml., Bartolj Stanko, Smolič Lovrenc, Cikanek Anton, Zalest Lado, Campa Anton, Rakoše Anton itd. Do meseca junija je ljudstvo imelo pred njimi mir.

V nedeljo, 14. junija, so imeli komunisti pri Smoliču v Dol. Straži nekaj shod ter še tajno sejo, kjer so sklenili med drugim, da se župnika v Prečni, g. Komljanca, logarja Mihiča, posestnika Cervana iz Podgore ter Murnove fante iz Podgore »spravi na varno« kot njih najbolj nevarne osebe. Ze 15. junija zvečer so komunisti vdrl v župnišče v Prečni ter odpeljali g. župnika in hlapca, na Daljnem vrhu pa fante Antona in Alojzija Murgelja, ter jih skupno zverinsko mučili in umorili 17. junija za Hmeljnikom.

V soboto, 20. junija zvečer so izropali župnišče: 14 glav živine, prašiče, ves živež, obleko in posteljnino, sploh vse. Pri vseh napadih in pri ropih so se najbolj udeleževali Saje Franc, mešarja ein iz Bršljina, skrahiran študent, Pečarič Stanko, sin gostilničarja v Prečni, »ravbarhaupman« Springer Franc, Bartolj Al. st., Slapničar Franc, vsi iz Dol. Straže. Dne 2. julija so parti-

zani na obtožbo »komisarja« Springerja odpeljali logarja na »Nemec«, Jožeta Mihiča, najbolj postene- ga in vestnega udeleženca pri gozdni upravi. Odpeljali so ga v svoje razbojniško zaklonišče blizu Vinskega vrha; tam so mu vzeli vso gornjo obleko in čevlje ter ga privezali k buki, kjer je moral sedeti 3 dni in 3 noči. Dali mu niso nikake hrane ves čas, pač pa so ga z debelimi gorjačami pretepali, da je bil ves gornji del telesa in obraz ena sama rana. V nedeljo, 5. julija proti večeru so ga šele dokončno usmrtili. Pri mučenju se je posebno odlikoval znani kolovodja Valentin Mirtič, »Zvasnikov Tine« iz Brezove reber ter neki »Gašper« iz mirnopaške občine. Isti čas so komunisti umorili še dva druga moža ter vse tri skupaj zakopali. Mihiču so očitali, da je belogardijski, v resnici pa je zakrivil le to, da ni hotel z njimi sodelovati, kot so to komunisti zahtevali od njega.

Ljudje, ki so vedeli za grob, so o tem obvestili Mihičovo ženo, na kar so v nedeljo, 6. sept. izkopali truplo ter ga prepeljali na pokopališče v Dol. Straži. Pri izkopavanju je bil tudi Cerven iz Podgore, Mihičev sorodnik. To so mu komunisti smrtno zamerili ter so 8. sept. zvečer že ob 8 navalili na Cervenovo hišo, a Cerven jim je z ženo vred nekaj minut prej ušel. Dne 24. sept. zvečer so komunisti vdrl v Mihičovo hišo v Dol. Straži. Izropali so vso hišo, živež, obleko in posteljnino ter 7000 lir denarja ter edino kravo in prašiča. 43letno ženo vdovo so s silo izvlekli iz hiše. Ker je vpila, so ji zamašili usta. So so jo onečastili, so jo odvlekli na pol mrtvo v gozd ter jo tam več dni mučili ter živo zažgali. Niso jo ustrelili; umrla je v grozovitih mukah. Pri tem junakem delu so sodelovali Springer z dvema sinovoma, Rakoše s tremi sinovi, Pečarič iz Prečne, Setina iz Bučne vasi, Campatov, Cvetanov ter Avbar iz Kamenc, sami znani tipi zločincev.

Pri mučenju in umoru Mihiča in njegove žene Ane sta imela odločujočo besedo tudi gozdar Zupančič in duhovni vodja komunistov Venturini, ki se sprotito skrivata po gozdovih okrog Brezove reber in Frate.

Dne 1. julija je trgovec Petre v Dol. Straži pripeljal v svojo trgovino večjo množico riža, sladkorja, moka, testenin itd. za prehrano cele okolice. Komisar za prehrano komunistov Springer Franc je dal s pomočjo oboroženih partizanov vso zalogo zapleniti; v noči od 1.—2. julija sta Springer in Bartolj vso zalogo zvozila v grad Brezova reber in tam je Springer 6. julija delil živež. Razume se, da je Springer dovolil dati živež le tistim, ki so bili zanesljivi komunisti, vsi pošteni in dobromisleči niso dobili nikakega živeža, ker niso niti hoteli iti ponj na Brezovo reber. Tako je večina živeža ostala komunistom, svedeča zastoj, ker niso dali trgovcu Petretu za vso zalogo niti

lire. Trgovski pomočnik Jakše Avgust iz Dol. Straže je pomagal pri delitvi zaloge; ker se je s Springerjem nekaj spri, ga je dal Springer takoj ustreliti. V noči od 3.—4. julija je Springer s svojo roparsko tolpo izropal 12 glav živine v Podgori na Marolu, ki je last g. Seidla iz Novega mesta. Domačinom v Novi gori so komunisti ukazali, da so morali zasekati in porušiti vsa pota, ki so vodila v smer proti Brezovi reber, da bi vojaštvo ne moglo do njih.

Drugi ropi in umori

V Podgori na št. 7 je živila ugledna, poštena in krščanska Murnova družina. Oče Martin je oskrbnik graščine Braitenau pri Zalogu. Doma pa so živeli 36 letna mati, 30 letna hči ter trije sinovi v starosti 25, 21 in 17 let. Ker je vsa družina verna in katoliška, je bila trn v peti Springerju in Bartolju. Dne 6. julija dopoldne je prišel oddelek komunistov v Murnovo hišo in vprašal za fante. Bili so k sreči v vinogradu na delu. Komunisti so odšli. Ko so fante zvedeli, kdo jih je iskal, so pobrali vsek nekaj svojih stvari in med jokom matere in sestre odšli v Novo mesto. Mlajši 17 letni Ivan pa se je že čez nekaj dni vrnil domov zaradi bolezni. Ker komunisti fantov niso dobili, so prihrumeli 20. julija dopoldne v hišo ter jo izropali. Dva najlepša konja, 6 glav goved, 4 prašiče so odpeljali, vso obleko in posteljnino ter okrog 20.000 lir gotovine pa ukradli. Skupne škode so napravili za 250.000 lir. V gozd so odpeljali še mater, hčer in mlajšega sina, ki je bil bolan v postelji. Ko so vse pripeljali v roparsko naselbino, je Springer zagrabil 17 letnega sina Ivanca ter mu prav po mesarsko prežezal vrat. Mater in hčer pa so pretepali in vlačili po gozdu 8 dni ter končno šele na odredbo svoje »komande« izpustili domov.

Ze na večer 21. julija so komunisti pod vodstvom Springerja izropali grad Braitenau: 6 voz žita ter 18 glav živine pa so odpeljali v svoje roparsko gnezdo. Obilen plen so si razdelili tudi komunistični privrženci iz Dol. Straže. Posebno grabežljive roke so imeli bratje Smolič, Jakšeti št. 7 in Drganec Jože iz Dol. Straže.

Komunisti so samo v Prečenski župniji pomorili 13 oseb, in sicer po vrstnem redu: 1. Murgelj Janez iz Kamenc; 2. Novak Albert iz vasi Hudo; 3. g. župnik Komljanec Janko; 4. hlapec Pašič Alojz; 5.—6. Murgelj Alojz in Anton (brata), Dolnji vrh; 7. Kristan Alojz, Češka vas; 8. Mesarič Marija roj. Steh, vas Zalog; 9.—10. Mihič Jože, logar, in njegova žena Ana, Podgora; 11. Murn Ivan, Podgora; 12. Jakše Avgust, Dol. Straža; 13. Batelino Marija roj. Jarc, Dol. Kamence.

Komunisti v svoji propagandi trdijo in slepe ljudstvo, da se bore proti kapitalizmu. Vse pošteno ljudstvo pa vpraša komuniste in njihove privržence, ali je bil kapitalist mogoče gospod župnik, ki je vse svoje dohodke in prihranke razdal med uboge ter še vzdrževal dve številni begunski dru-

380 lir podpore v primeru požara

Pravilnik

I. Vsak »Domoljubov« naročnik, ki je v mesecu januarju poravnal celoletno naročnino za leto 1943., prejme od uprave »Domoljuba« podporo v znesku 380 lir, ako mu v tem letu hiša, v kateri redno stanuje, pogori, da v njej ni mogoče več stanovati. Naročnikom, ki nimajo lastnega stanovanja, pa jim ob požaru pogori stanovanjska oprava, se povrne resnična škoda do 380 lir.

II. Naročnik »Domoljuba« je oni, na čigar naslov list prihaja, oziroma kdor je vpisan pri poverjeniku, ne glede na to, kdo je dal denar za naročbo lista.

III. Naročniki, ki prejema list pri poverjeniku, naj tam plačajo celoletno naročnino v zgoraj navedenem času in poskrbe, da bosta seznam naročnikov in naročnina pravočasno odposlana »Domoljubovi« upravi v Ljubljani.

IV. Naročnik-pogorelec naj naznanilo o požaru priloži potrdilo županstva in župnega urada, da mu je brez lastne krivde pogorela stanovanjska hiša ali stanovanje,

in da je — če prejema list pri poverjeniku — res pravočasno plačal celoletno naročnino za leto 1943.

V. Požarna podpora se ne izplača, če tudi bi bili izpolnjeni vsi drugi pogoji:

1. pogorelec-naročniku, ki je požar sam povzročil;
2. naročniku, ki mu pogore samo gospodarska poslopja: hlev, skedenj, svinjaki, stelnjak, kolnica, kozolec itd.;
3. stanovanjskim podnajemnikom;
4. lastniku dveh ali več stanovanjskih hiš, ako mu pogori hiša, v kateri redno ne stanuje;
5. za požarno nesrečo zaradi vojne.

Če pogori hiša možu, čigar žena je naročena na »Domoljuba«, ali hiša očeta, čigar sin ali hči prejema »Domoljuba«, pogorelec nima pravice do podpore.

Uprava »Domoljuba« se bo tega pravilnika točno držala in prošnji neupravičencev ne bo uvaževala.

Kaj je NOVEGA

Novi grobovi

Na Grosupljem je umrl 21 letni Alojzij Okorn. — Blizu Ravberkomande je odšel v večnost Andrej Bezeljak. — V Prvačini je zapustila solzno dolino 90 letna nadučiteljeva vdova Avgusta Orel. — V Mariboru sta umrli 82 letna Franciška Mikl in 78 letna užitarica Agnes Mohn. — V Radencih je umrla trgovka in posestnica Eleonora Jurjevič, roj. Leskovar. — V št. Ilju je umrl trgovec in posestnik Karl Swaty. — V Krškem je nenadoma umrl krojač Jožef Verderber, doma iz Srednje vasi na Kočevskem. — 65 letna Marija Kampič, žena železniškega uslužbenca iz Maribora in 16 letni žagarjev sin Franc Romec iz Jerovce pri Selnici ob Dravi. V Mariboru je umrl 69 letni upokojenec državnih železnic F. Dobnikar, dalje upokojeni poštni uradnik Anton Sterbak, star 67 let; upokojeni strojevodja Henrik Huber, Marija Tominec in Peter Ula. — V Novem mestu je na veke zatisnil oči gimnazijski profesor p. Ferdinand Seidl. — V Ambrusu na Dolenjskem je zapel mrtvaški zvon trgovcu Vidmarju Ludviku. — V Ljubljani so umrli: delavka tobačne tovarne Terezija Merhar, bivši veletrgovec Matija Spreitzer, policijski stražnik Dominik Zore, bivša posestnica Marija Lavrič roj. Gruden, ravnatelj vseuč. botaničnega vrta 90 letni prof. Alojzij Paulin, upravitelj prisilne delavnice v p. Franc Pavlovič, vdova po višjem sodnem svetniku Marija Dolenc roj. Kiso- vic, gostilničar Ignacij Banko, zavarovalni uradnik v p. Janez Sajovic, posestnik Anton Švajgar. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

d Zadnje oblastne odredbe je priobčilo časopisje pod sledečimi naslovi: Predpisi za potniški promet na cestni železnici. Nova uredba glede prodaje avtomobilskih vozil. Sprememba voznega reda v smeri proti morju. Predpisi glede zaplembe blaga. Predpisi za stekleno in keramično blago. Izmena nadzorovalca železniških združb. Nov izredni komisar pri Rdečem križu. Tekmovalni natečaj za zvišanje kmetijske proizvodnje. Pristojnost za delikte po naredbah Visokega komisarja. Ukrepi zoper stekleno. Najvišje cene za suhe gobe. Spojitve občin Črnomelj mesto in Črnomelj okolica. Spojitve občin Spodnji Logatec in Gorenji Logatec. Spojitve občin Metlika mesto in Metlika okolica. Izmenjava župana v Črnomlju. Izmenjava župana v Metliki.

d Za tiste, ki se vozijo s tramvajem. Zaradi zapornika na ljubljanski Zaloški cesti, ki so večkrat dali časa zaprte, se tramvajski službeni vozovi, ki odhajajo iz Ajdovčine ob 19.17 v Moste, vračajo v remizo šele po 20, spremljajoče osebe pa še kasneje na svoje domove. Da bi se omogočilo obratovanje, odgovarjajoče odredbam, je uprava električne cestne železnice odredila, da bodo ti vozovi ob 2. t. m. dalje vozili samo do vojaške bolnišnice, t. j. do zadnje postaje tostran proge na Zaloški cesti.

d Polnočnice bodo tudi letos popoldne. d V preteklem tednu je kazal toplomer 6 stopinj Celzija pod ničlo.

d Nezgodje. Oni četrtek popoldne se je primerila večja nesreča na ljubljanski Celovski cesti v bližini stare šišenske cerkve sv. Jerneja. Povožena je bila starka Petronina Šušteršičeva. Prepeljana v bolnišnico je med potjo podlegla poškodbam. Podrobnosti o nesreči in osebni podatki poškodovanke še niso znani. — Služkinja, 29 letna Alojzija Arhova, se je hudo vsekala v desno

čini? In ostalih 12 žrtev, kdo je bil kapitalist? Vsi skupaj brez imetja so se s trdim delom borili za vsakdanji kruh. Res pa je, da so bile te žrtve pomorne zaradi svojega katoliškega prepričanja in ker niso hotele sodelovati s komunisti. Zato ni čudno, da tudi v teh krajih v ljudstvu raste ogorčen srd na zverineke morilce in njihove zaupnike po vaseh. Z naglico ee bliža ura, ko bo ljudstvo s pomočjo »Legije« z njimi krvavo obračunalo.

Pred nekaj dnevi je »Legija« zajela na Brezovi rebri večje krdo partizanskih privržencev iz Dol. Straže, med njimi tudi Eno Springer, ki je bila cvet partizanstva, ter morilca, ki je umoril Štefana Vidriha iz Brezove rebri.

Posvetimo se brezmadežnemu Srcu Marijinemu

Splošno znana je že napoved Marijina, ki se je leta 1917 šestkrat prikazala trem pastirčkom v Fátimi na Portugalskem, da bo izbruhnila nova hujša vojska, če ljudje ne bodo nehali žaliti Gospoda Boga. Novo dobo miru in vse z mirom zvezane dobrine pa je obljubila, če se svet posveti njenemu brezmadežnemu Srcu.

Dne 31. oktobra letos je papež Pij XII. kot skupni oče velike krščanske družine, kot namestnik Onega, kateremu je dana vsa oblast v nebesih in na zemlji, posvetil brezmadežnemu Srcu Marijinemu ves svet — tudi nas.

Mi pa se moramo pridružiti tej posvetitvi in jo odkrito ter vdano ponoviti, da bomo tudi sebe osebno in vse naše občestvo posvetili brezmadežnemu Srcu in bomo tako bolj vredni obljub, ki jih je dala usmiljena Mati božja. Da bo naša posvetitev resnična in prava, učinkovita za vse naše zasebno in javno življenje, se moramo primerno temeljito pripraviti, da bodo naše duše sposobne sprejeti velike milosti — sadove te posvetitve.

V ta namen bomo opravili pobožnost peterih prvih sobot od januarja do maja prihodnjega leta, ob koncu šmarnc pa, 30. maja, se bodo vse župnije in cela škofija posvetile brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Pobožnost prvih sobot bomo združili z dosedanjjo pobožnostjo prvih petkov. Ni treba drugega kakor da še v soboto po prvem petku prejmemo sv. obhajilo, molimo en del rožnega venca in tako četrt ure razmišljamo skrivnosti rožnega venca. Vse pa v namenu, da zadostimo Mariji za grdenje in kletve, s katerimi se tudi med nami nevaležno žali.

Vsa podrobnejša navodila bodo sledila v cerkvenih oznanilih in deloma v tisku.

Vse drage vernike ljubljanske školije pozivam in prosim, da se udeležujejo pobožnosti peterih prvih sobot, da se tako duhovno dobro pripravimo za skupno posvetitev brezmadežnemu Srcu Marijinemu v trdnem upanju, da bo po Marijini priprošnji Bog izpolnil, kar je Marija obljubila, namreč da se bo spreobrnil veliki narod, ki trpi pod jarmom brezboštva, in da bo svetu podeljena doba miru — če bomo mi resno in dosledno storili, kar je pogoj za to: da se spreobrnemo in nehamo Gospoda Boga žaliti.

Ljubljana, 5. decembra 1942.

Priljubljeni odbor za zadostilno pobožnost 5 prvih sobot ima svoj sedež v pisarni KA, Pred škofijo 1, Ljubljana, kjer dobite lahko gradivo za pridige, podobice in vse drugo, kar bo odbor pripravil za to pobožnost. Uradne ure vsako dopoldne od 9—12.

+ Gregorij Rožman,
škof ljubljanski.

roko. — Angela Ogrizkova, 53 letna postrežnica, je padla in si zlomila desno nogo. — Rojce Alojzij, 27 letni delavec, si je pri padcu zlomil desno nogo. — Alekso Cencijevo, 22 letno dekle, je konj brenil in ji močno poškodoval levo roko.

d Veliko škodo je napravila v preteklih dneh burja na Trsatu in okolici. Hudo je prizadet tudi zgodovinski frankopanski grad. Na Grobnickem polju so ocenili škodo na milijon lir.

d Ravnateljstvo IV. moške realne gimnazije v Ljubljani obvešča vse učence, ki zaradi višje sile niso mogli opraviti izpitov za preteklo šolsko leto, da se bodo ti izpiti vršili v tem mesecu. Učenci, ki žele delati izpite, naj se čimprej javijo pri ravnateljstvu.

d Zbiranje bukovega semena. Po nalogu Visokega komisariata se bo vršilo v naši pokrajini zbiranje bukovega semena za predelavo v olje. Po dogovoru, sklenjenem med tvrdkami, ki bosta seme predelovali v olje, se pooblašata Gospodarska zveza in Kmetijska družba, da določita kraje, kjer se bo seme zbiralo in oddajalo, in sicer po 80 lir in 4 litre olja za vsakih 100 kg zbranega semena. Olje se bo razdeljevalo na podlagi bonov, izdanih ob oddaji semena najkasneje v roku treh mesecev. Seme mora biti zdravo, suho in brez luščin. Zbiralni kraji so določeni v vseh občinah, kjer se nahajajo buke. Tvrdki, katerima bo seme oddano za predelavo v olje sta: tvrdka Horvat iz Ljubljane in tvrdka Gaslini iz Genove, ki bosta zbiralcem dobavile tudi olje poleg denarja v gotovini. Z ozirom na to, da je letošnji pridelek bukovega semena velik, je potrebno, da se zbiranje vrši čim intenzivnejše, da se preskrbi na ta način nekaj pokrajini znaten del dobrega olja.

d Podoželske nesreče. Z dežele so prišli v ljubljansko bolnišnico nekateri ponesrečenci, tako: 66 letni posestnik Josip Ambrož iz Višnje gore, ki je padel in si zlomil levo roko v ramenu. — Antonu Aliču, 11 letnemu sinu kočarice v Sostrem, je slamozeznica porezala več prstov na desni roki. — Na Poljanak pri št. Vidu nad Ljubljano stanujoča 27 letna hčerka mostovnega mojstra Anica Ančičeva in 13 letna delavčeva hčerka Danica Hafnarjeva sta se v gozdu, kamor sta šle nabirati suhljad, hudo ponesrečili.

d Nagrado iz Ducejeve sklada za rojstvo dvojčkov sta dobila zakonca Grkiš Jožef in Marija iz Bušinj vasi pri Metliki.

d Raztegnitev obveznosti poseka. Člen 1. Obveznost poseka, odredjena z naredbami z dne 8. maja 1942-XX. št. 87, z dne 6. junija 1942-XX, št. 111, in z dne 10. junija 1942-XX, št. 115, se razširja nadalje na sledeče pasove: 1. vzdolž ceste Kočevje—Cvišlarji—Onek—Koprivnik—Nemška Loka: na obeh straneh cele proge; 2. vzdolž ceste Rajndol—Brezovica—Nemška Loka—Miklarji—Doblice—Kanižarice: — na obeh straneh cele proge; 3. vzdolž ceste Soteska—Podturn: — na obeh straneh cele proge; 4. vzdolž ceste Novo mesto—št. Jernej—Kostanjevica: — na obeh straneh cele proge; 5. vzdolž ceste Grosuplje—Mlačevo—Slivnica—Račna—Zdenska vas—Videm—Kompolje—Zvirte—Hinje—Smuka: — na obeh straneh cele proge; 6. vzdolž ceste Mlačevo—Krka—Zagradec—Poljane—Žužemberk—Dvor—Soteska: — na obeh straneh cele proge; 7. vzdolž ceste Žužemberk—Dobrič—Kal—Mirna peč: — na obeh straneh cele proge; 8. vzdolž ceste Velika Loka—Catež: — na obeh straneh cele proge; 9. vzdolž ceste Velika Loka—Račje selo—Brezovica: — na obeh straneh cele proge; 10. vzdolž ceste postaja Dobropole—Ponikve—Račica—Robi: — na obeh straneh cele proge; 11. obrambni okoliš okrog Novega mesta in Ljubljane z omejitvijo na pas v širini 100 m zunaj žitne mreže. 12. Vzdolž železnice Ljubljana—Metlika se mora posek raztezati na obe strani cele proge. — Člen 2. Za posek pasov iz prednjega člena veljajo nespremenjeno določbe, za kršitelje le-teh pa kazni iz naredbe z dne 8. maja 1942-XX št. 87. Člen 3. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

d Promet z nepremičninami: V 11 mesecih je zemljiška knjiga ljubljanskega okrajnega sodišča zaznamovala 429 kupnih pogodb, s katerimi so bile prodane različne, v raznih katastrskih občinah Ljubljane in okolice ležeče nepremičnine v skupni vrednosti 22.497.369 lir.

d V ljubljansko bolnišnico so bili pripeljani: Marija Susmanova, dveletna hčerka posestnika v Tomišlju. Padla je in si zlomila levo roko. — Marija Igličeva, 17 letna hčerka posestnika v št. Vidu pri Stični si je pri padcu zlomila desno nogo. — Albino Jelšovarjevo, 23 letno hčerko posestnika v Tihoboju pri Mirni, je v hlevu konj brenil v hrbet, da je dobila hude poškodbe. — Delavec 27 letni Vilko Golobica je nakladal vreče moke. Po nesreči mu je vreča moke padla na desno no-

go in mu jo zlomila. — Uradnikova hčerka 11 letna Tanja Perhavčeva je padla in si zlomila levo roko. — Brusarčeva hčerka 7 letna Sonja Pestnerjeva se je igrala. Neki otrok jo je udaril po levem očesu, da je morala iskati pomoči na očetnem oddelku bolnišnice.

Okrog sosedov

s Hrvatski padalci. Mlada hrvaška vojska je ustanovila pred nedavnim nov red vojske: padalce. Padalci se izobrazujejo v posebni šoli, ki se imenuje uradno: Šola padalskih lovcev letalskih sil. Šola za padalce je v Koprivnici, njen vodja pa je major Dolensky.

s Odkup cikorijske. Kmetje v okolici Bjelovara so pridelali mnogo cikorijske in jo že nekaj tednov prevzema Francova tovarna. Kljub suši je cikorijsko dobro obrodila. Pridelka je okrog 200 metriskih stotov na oral. Tovarna Franc plačuje cikorijsko kmetom po 220 kun za stot.

s Hrvatsko telovadno zvezo so ustanovili v Zagrebu. Vodstvo zveze so poverili Branimiru Rešu.

s 600 delavcev prehranjuje kuhinja tobačne tvornice v Mostaru.

s 44 delavskih domov je že zgradila znana tvornica Tivar v Varaždinu, ki ima tudi v Ljubljani svoje prodajalne obale.

s Psi za potrebe vojske. V Zagrebu je objavljena zakonska odredba, po kateri lahko hrvatski domobranski minister odredi popis in pregled psov zaradi odkupa za potrebe hrvatske vojske. Psi, za katerega bo komisija ugotovila, da bi lahko koristili v službi oborožene sile, bo lastnik moral prodati vojaški oblasti.

s Bivši jugoslovanski drobiž v Srbiji potegnjen iz prometa. Srbska vlada je sklenila potegniti iz obtoka bivše jugoslovanske kovance za 2, 1, 0,50 in 0,25 din. Dne 1. januarja 1943 preneha ta drobiž veljati kot zakonito plačilno sredstvo. Zamenjavo izvede srbska narodna banka, lahko pa tudi v posameznih področjih banka podaljša rok za zamenjavo tudi po 1. januarju 1943.

s Svinjerejo so začeli pospeševati v zadjojem času v kranjskem okrožju. Nakupljenih je bilo znatno število dragocenih plemenskih živali, tako merjase in svinji. Dalje je bilo uvoženih za kranjsko okrožje 4000 mladih prasičev, tako, da je upravičeno upanje, da se bo svinjereja znatno povečala.

s Proti partizanom. Na področju NDH je bilo tudi prejšnjo nedeljo več zborovanj in sestankov, na katerih so govorili posamezni ministri. Tak shod je bil v Samoboru. Glavna govornika sta nastopila glavni ravnatelj za propagando Matija Kovačič in notranji minister dr. Ante Nikšić. Oba govornika sta v svojih izjavah ostro napadala nastopanje in divjanje partizanov v posameznih krajih ter napovedovala njihov neizprosni konec in uničenje. Napadala sta tudi postopanje prejšnjih oblasti v hrvatskih krajih. Notranji minister dr. Nikšić je poročal tudi o delovanju zaupanega rezora ter je izjavljal, da trenutno dela hrvatska vlada na tem, da se NDH končno veljavno notranje uredi in zgradi. Temelje zato pa mora dati zakonitost, ki jo morajo vsi strogo izvajati.

s Nesrečna smrt. Konec novembra se je v Tacnu tragično ponesrečila Marija Tuma. Na večer je odšla z doma in se ni več vrnila. Čez dan je tožila, da ji je slabo. Svojci so jo začeli iskati in jo končno našli mrtvo v domačem studencu. Vse kaže, da jo je na poti prišla slabost in da je padla v studenec, kjer je utonila.

s Kemično tvornico za klee, kostno moko in želatino so ustanovili v Beogradu. Krila bo lahko vsa potreba Srbije in Banata na teh izdelkih.

s 5000 steklenic lahko izdela na dan nova tvornica stekla v Arandjelovcu v Srbiji. Sedaj grade še nova poslopja, da bo mogla tvornica izdelovati tudi finejša stekla.

s 90 milijonov dinarjev so dosegla denarna nakazila srbskih delavcev, ki so zaposleni v Nemčiji.

s Strogi predpisi proti pijačevanju. Srbske osrednje politično-upravne oblasti so izdale pred kratkim podrejenim organom nova, poostrena, navodila glede zatiranja pijačevanja po mestih in v podeželju. Po teh navodilih bo odslej poleg osebe, ki bi se opijanila v javnem lokalu, obično kaznovan tudi gostilničar.

s Žganjekuha v Srbiji prepovedana. Srbske oblasti so letos izdale prepoved za kuhanje žganja iz sliv. Slive, ki so letos tudi v Srbiji zelo dobro obrodile, so deloma posušili, deloma pa po-

rabili za mezo. Žganjekuha je bila dovoljena samo iz tropin.

s Smrtna nesreča v karavanskem predoru. Vlak je povozil v Karavanskem predoru Karla Figarja, sina kranjskega občinskega uradnika Franca Figarja. Karl Figar je bil zaposlen pri delu v Karavanskem predoru. Ko se je hotel izogniti prihajajočemu vlaku, se je umaknil na drugi tir prav v trenutku, ko je tudi po tem tiru prihajal vlak. Pokopali so ga v Kranju.

s Na Štajerskem štejejo. Zadnja nedelja v novembru je bila določna za začasno ljudsko štetje. Vse priprave je vodila Štajerska domovinska zveza in pripravila vse potrebno za štetje v vsem področju, razen v preselitvenem okrožju A, kjer bo štetje izvedeno šele potem, ko bo tudi to območje prevzela v upravo Štajerska domovinska zveza. Štetje naj ugotovi število prebivalstva na dan 29. novembra ob polnoči med soboto in nedeljo. Ker bo popisovanje zahtevalo mnogo dela, je bilo odrejeno, naj popisovalci s posebnimi polami začnejo v soboto ob dvanajstih, končati pa morajo najkasneje v ponedeljek, zadnjega novembra, ob desetih zvečer. Prebivalstvo je bilo obveščeno, naj v nedeljo ne hodi zdema in naj pripravi vse potrebne podatke, da bo štetje v ponedeljek res klenčeno.

s Razne nesreče. 41 letni Alojzij Gorjan iz Maribora se je peljal na kolesu. Nenadoma se je pojavil pred njim pes, ki se mu ni več mogel ogniti. Padel je s kolesa in si zlomil levo roko. — 34 letni lesni delavec Roman Podvrnik iz Šmartne na Pohorju si je med delom zlomil stegno. — 16 letni dijak Edvard Freliz iz Maribora si je pri telovadbi zlomil levo roko nad komolcem. — V Šaleški dolini je povozil vlak 31 letnega poljskega delavca Jožefa Gabra iz Dramelj pri Celju. — 85 letni kmet Jožef Znidarič iz mariborske okolice je padel z voza in si zlomil levo nogo. — Gleženj si je zlomil 39 letni železniški sprevodnik Franc Kozar iz Maribora. — V desno nogo je ugriznil pes 65 letno vdovo Uršulo Pleteršek iz Mašperka pri Ptuj. — Na Koprivniku je umrl 9 letni šolar Štefan Di-jak, v Starih Fužinah pa 4 letna Bernarda Urbanc. — V Podgorici v kranjskem okraju so umrli Michael Pengal, Marija Kovač in Františka Grad. — V Medvodah so umrli tovarniški delavec Sarmen Franc, ki zapušta ženo in dva otročka. Babnik Ivana iz Ladije, ki zapušta petero otrok in Košenina Jožefa iz Preske. V Zireh so umrli v novembru Lovrenc Jereb iz Račeve, Parl Pohar, Ivan Košič, Boris Arher, Františka Bogataj in Roman Oblak.

s Pomožni orožniki. Hrvatska vlada je objavila zakonsko odredbo o pomožnih orožnikih. Po tej odredbi lahko poveljstvo hrvatskega orožništva sprejema v orožniško službo, dokler se stanje orožništva ne bo spopolnilo, tudi osebe, ki izpolnjujejo vse zakonske pogoje in ki se obvezujejo, da bodo ostale v orožniški službi samo leto dni in služile v kraju, katerega jim bo določilo orožniško poveljstvo.

s Po vsej Bosni je pred dnevi zapadel precej debel sneg. Tako poročajo hrvatski časopisi. V Sarajevu je zapadlo 40 cm snega. Sneg in mraz je že občuten.

PRAVNI NASVETI

Dopustnost prodaje motornih vozil. Po odredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino je prodaja in prenos lastnine motornih vozil, ki so registrirana v Ljubljanski pokrajini ali ustanovam, ki imajo svoj sedež v Ljubljanski pokrajini. V izjemnih primerih more Visoki komisar na obrazloženo mnenje urada za civilno motorizacijo z njemu pridržanim odlokom dovoliti prodajo in prenos tudi drugim osebam ali ustanovam.

Kupna pogodba. F. L. E. Radi bi prodali njihovo in vprašate, kako bi napravili kupno pogodbo, da bi bilo manj stroškov. — S kupcem se morate natančno dogovoriti glede kupnine, kakor tudi glede stroškov prepisa, ki jih običajno trpi kupec. Tak dogovor je treba pravilno napisati in pri sodišču podpisati. Vsaka sklenjena kupna in prodajna pogodba se mora prijaviti v 15 dneh po sklenitvi davčni upravi zaradi plačila takse. Za veljavnost kupne pogodbe glede nepremičnin je potrebna odobritev Visokega komisarja. Šele po tej odobritvi bo mogoč prepis zemljišča na kupca v zemljiški knjigi.

Vlačenje lesa v gozdu. T. M. F. V zmoti ste, ko mislite, da ste služnostno pravico vlačanja lesa v gozdu v zadnjih 30 letih priposestvovali. Že od leta 1833 dalje tako priposestvanje služnosti v gozdovih ni več dopustno.

Sporna meja. N. Š. Kupili ste večje zemljišče ter vam je prodajalec pokazal mejo in zatrjeval, da jo do te meje užival zemljišče že od nekdaj. Sosed pa meje ne prizna in sili v vaš svet. Vprašate, kako bi rešili spor brez dragih pravd. — Če se s sosedom ne morete sporazumeti doma ali morda pri občini, ki jo naprosite za posredovanje, pojdite k sodišču in prosite, naj sodišče obnovi mejo med vašim in sosedovim zemljiščem. Sodišče bo določilo mejo po zadnjem mirnem posestnem stanju, če se bo to dalo ugotoviti. Če tega ni mogoče določiti, bo razdelilo sporni prostor po pravični oceni.

Nakup zadolženega zemljišča. H. Z. B. Kupite zadolženo zemljišče le pod pogojem, da prodajalec preskrbi za izbris dolgov in da vam zemljišče izroči brez vknjiženih bremen. Drugače se lahko zgodi, da bodo upniki segli tudi na to zemljišče, čeprav ste ga vi kupili.

Povišanje preživnine. S. A. Vprašate, ali morete zahtevati da vam nezakonski oče plačuje toliko lir preživnine, kolikor dinarjev je prej prejel. — Zaradi spremenjenih razmer se gotovo upravičeni zahtevanje primerno povišanje preživnine. Zahtevati morete pač toliko, kolikor je potrebno za preživljanje, pri tem pa se je seveda treba ozirati tudi na imovinsko razmere plačnika.

Ograja ob cesti. G. Š. Kako daleč od ceste se sme postaviti betonska ograja? — Če ima ograja betonski podstavek, velja zanjo predpis stavbnega reda, ki določa, da se mora ob javnih cestah pustiti prazen prostor v razdalji dva metra od zunanje roba cestnega jarka. Blizu ceste se pa sme postaviti betonska ograja le z dovoljenjem cestne uprave in politične oblasti.

Vrbovo šibje bodo posekali

Ker v Nemčiji zelo potrebujejo vrbovo šibje za izdelovanje košar za municijo, pa tudi košar za prenos in prevoz raznega blaga, je nemška glavna zveza za vrtnarstvo odredila, da se mora vrbovo šibje, potem ko odpade listje, najkasneje pa do 15. aprila posekati. Predvsem morajo obrezati vse vrbe, ki lani niso bile obrezane. Šibe bodo odkupovale posebne tvrdke.

Uradniki v delavskih kuhinjah

Delavska kuhinja v Zagrebu je sprejela na hrano tudi uradnike. Košilo in večerjo bodo dobivali za mesečnih 1000 kun, oddati pa bodo morali upravi delavske kuhinje svoje živilske nakaznice.

Gor. Straža pri Novem mestu

Vsa naročila za »Slovenca«, »Slov. dom« in »Domoljuba«, kakor tudi na »Slovenčev knjižnico« in »Slovenčev koledar« lahko opravite pri g. Alojziju Jalovcu v Gorenji Straži.

DRUŽINSKA PRATIKA

ZA LETO 1943

JE IZŠLA IN SE DOBIVA

v nakup v prav vseh knjigarnah kakor tudi v boljših trgovinah in trafikah

Cena izvodu L 2.-

Zahtevajte povsod le našo DRUŽINSKO PRATIKO!

Pregovori o strehi

Je kakor ogenj v slamnati strehi. Krivično blago pod streho, pa molj v zrnju. Luknja v strehi krova prosi.

CIGANOVA ZAPUŠČINA

Ruggero Dombre:

Prevedel Griša Koritnik.

Ta dogodek je povzročil žalost tudi pri drugih dveh poslušalcih; Giampaoli se je ogorčeno jezil na ciganske rokomavhe, Marjetka pa, ki je stregla s kavo, je obstala pri ognjišču: delala se je, da podpihuje ogenj, da se ne bi izdala, da joče.

Ce bi bil Medo razumel Andrejkovo pripovedovanje, bi bil nedvomno tudi na svoj žalostni način zabundal ob sponinu na njune skupne nezgode: toda do grla sit polente je komaj še mogel prebavljati in je tako samo kdaj pa kdaj pridušeno zabundal svoj »brum«, »brum«, kadar so ga obsuli z božanjem ter mu izražali priznanje, ker je tako odločno branil svojega gospodarja.

Med temi in drugimi razgovori je minil popoldan. Govorili so nekoliko tudi o prihodnosti in vprav vdova Iruleghi je načela to zaveščino.

»In zdaj, mali,« je rekla, »upam, da me ne boš več zapustil.«

»Nikoli več, da se tako izrazim, babica. Delal bom zmerom v vaši bližini; sicer kdaj pa kdaj pojdem še z doma, toda samo poredkoma in nikoli izven mej Francije.«

»Pa zakaj bi še pohajal z medvedom okoli? S tvojimi prihranki imam zdaj za dolgo časa od česa živeti; in plod tvojega dela nam bo še podaljšal blaginjo. Pusti torej medveda pri miru; prodaj ga rajši.«

»Da bi se odrekel medveda, ki me je branil s tveganjem svojega življenja? Oh, babica!...«

»Tudi meni bi bilo neprijetno, če bi ga prodal, zagotavljam te: tako zelo sem mu hvaležna za tisto, kar je storil zate! Toda če ga ne bo mogoče obdržati, ga bo treba prodati! Če pa misliš, da bi ga mogel obdržati, bom zelo srečna.«

»Obdržal bi ga, čepr., v mi ne bi mogel več služiti: preveč ga imam rad, da bi se mogel ločiti od njega. Toda še vedno mi je potreben: mar nama ni treba dopolniti vseotič, da si kupiva hišo, v katero pojdeva skupaj stanovati?«

Zdaj pa se je vmesal Giampaoli, ki si je ta dan, ker ni imel nobenega nujnega dela, privoščil počitnice.

»Kaj, mamica,« (tudi on je klical starks z istim laskavim imenom kakor njegova hčerka), »zapustiti naju nameravate? Krivico nama bi storili, ker veste, kako vas imava rada in kolikšne neprijetnosti nama bi povzročil vaš odhod... Kar pa tebe zadeva, dečko moj,« je nadaljeval, obrnjen proti Andrejčku, »bom imel zadošči dela tudi zate. Odločen si in pogumen in rajši vzamem v službo tebe kakor pa kakšnega tuja. Ostal boš torej tukaj, delal pri meni, jedel skupaj z nami drugimi in epal v izbi poleg babičine. Babica nas ne bo zapustila in bo še za naprej ostala mamica moj hčerki.«

Ostati v Mimizanu? Živeti pri babici in gospodinji?... Noben drug ukrep n bi bil mogel napraviti Andrejčku večjega veselja. Kar objeti bi bil hotel gospodarja, toda vzdržal se je ter se omejil na to, da se mum je najtopleje zahvalil. Z veseljem je sprejel njegov predlog, toda zavedal se je, da to, na žalost, ne more biti njegovo trajno domovanje.

»Vaša starejša hči,« je izjavil nenavadno preudarno, »teta, ki je v Biaritzu, se bo danes ali jutri vrnila k vam ter se omožila; pozneje bo isto storila tudi Marjetka, in tedaj v vaši hiši ne bo več prostora za družino Iruleghi. Vidite torej, da si moram nujno prizadevati pomnožiti najin skromni zaklad, da bom mogel ob potrebi prikrediti svoji stari babici primerno zavetišče. In v Mimizanu, ki je toliko manjši od Ramonteghija, prav gotovo delo dveh oseb skozi vse leto ni neizogibno potrebno. Zato bom v času, ko bom prost kmečkega dela, odrinil, kakor sem rekel, malo po svetu in skušal zaslужiti s svojimi medvedom nekaj denarja... Mar nimam prav?«

Vdova Iruleghi je vzdihnila in ni ničesar spregovorila; tak je bil njen odgovor.

Giampaoli je takole pritrdil:

»Razumem te in ti dam prav; v primeru, da opustiš svoje komedianstvo z medvedom, boš kajda zaslужil zadošči za svojo babico. Saj ta posel ni slab, kakor se pravi; toda bolje je, če

»Mar nimam prav?«

se človek stalno naseli v kakšnem kraju ter se docela posveti grudi, kakor pa da pohaja okoli in se izpostavlja raznim težkim neprivikam. Doselej so te okoliščine silele, da si delal drugače, in prav si imel, kajti vedno je treba izkoristiti vse, kar se nam v življenju nudi poštenega in koristnega...«

In dobri Giampaoli je še dalje govoril. Nam zadoštuje vedeti, da so bili pod konec vsega, ko so se ločili, vsak s svojimi zadevščinami pred očmi. Popolnoma enodušni: sporazumeli so se, da bo Andrejček ostal z babico v Mimizanu, da pa bo imel proste roke v toliko, da bo mogel oditi z doma, kadar mu bo to mogoče, ne da bi bilo v škodo njegovemu delu na kmetiji.

XIII.

Pod konec nekega poletja je hotel Andrejček, ki je imel ravno dopolniti sedemnajst let, v prvo poskusiti v tisti pokrajini srečo s svojo potujočo predstavo.

Izletniška mesta in kopališča so bila prenapolnjena: sklenil je torej obiskati drugo za drugim. Započel je v Biaritzu, kjer je prebil več dni in napravil dobre izkupčke. Po nekaterih izletih v razna obrežna mesta je navsezadnje dospel v notranjščino ter krenil proti Cambu, ljubki kopališki postaji v baskovski deželi, ki slovi nič manj po svoji odlični klimi kakor po svojih žveplenih vrelih.

Toda tam je bilo le malo tujcev in mali komediant z medvedom ne bi bil dobro opravil, če ne bi bil imel srečne misli, da je kazal plesočega medveda na vrhovih bogatih vil, raztresenih po gričkih, kjer so ga dobrohotno sprejemali, zlasti otroci, ki so se navduševali spričo Medove spretnosti.

Od Camba je sklenil kreniti proti Salies-de-Bearnu, drugi zdraviliški postaji, ki je bila zelo obiskana in oddaljena od prve za dva ali tri dni hoda. Voda teh vrelcev je bila tako bogata soli in zato tako gošča, da bi bolniki ostali na površini, če jih ne bi v bazenih privezali ter jih tako siloma obdržali v vodi.

Ta ukrep je Andrejčku ugajal iz dveh vzrokov: prvič, ker mu je dopuščal po mili volji odhajati v Mimizanu, ki je ležal tako rekoč skoraj tik pred njim, in pogosto objeti babico in ji izročati denar, ki ga je bil nabral spotoma; potem pa zato, ker mu je omogočal zadoščevati še neki želji, videti namreč včasih Isturitz. Koliko spominov ga je priklepalo na to vas! Trdo življenje, ki ga je imel pri kmetu Ramonteghiju, eznanitev z »gospodinjo«, ki je pozneje postala dobra sojenica babici, in nazadnje vsi ti dogodki, ki so ga bili vrgli v polno pustolovski življenje.

Isturitz! Kako nesrečen je bil v njem, kako blizu ubupanosti, potem pa se mu je nenadoma spremenila pot usode! Ni se mogel ubraniti očitku,

da je imel napak, ko je postal tedaj tako malo-dušen, saj mu je bila sreča, kakor se more pogosto naključiti v življenju, toliko bližja, kolikor oddaljena se mu je zdela.

Potemtakem mu je bilo srce nenavadno vznemirjeno, ko se je neki popoldan pod konec avgusta, krenivši s cestje, ki drži iz Camba proti Hasparrenu, znašel ob vznožju gore, kjer je pred dvema letoma gonil na pašo Giampaolijeve ovce. Zahotelo se mu je povzpeti se vse do tiste votline, ki je je nekoč imel za svojo last. In to je tudi storil.

Sprva je obstal, kakor je to delal prejšnje čase, pri ljubki naravni kotlini, in odondod se je povzpelo vse do votline. Robidje in goščava sta zapirala vhod vanjo, dokazujoč, da nihče ni zahajal tja. Izognivši se tej oviri, je stopil v jamo, in ganjen iznova zagledal prizorišče, na katerem je bil svoj čas gledalec in igralec hkratu.

V nevačljivem kotu, kjer je tedaj ležal na smrtni bolni Spanjolec, je tudi tokrat opazil majhen kup trave in stelje, ki se je zdaj že drobila. Vrnil se je v mislih nazaj k tistemu vrlému ciganu, kateri mu je v tem kraju zapustil dragoceno dediščino: nekaj denarja (ki pa je njemu, ki ga prav nič ni imel, pomenilo mnogo) in vrh tega Meda, ki mu je postal drag tovariš v življenju in pripomočnik k njegovemu skromnemu premoženju. Res, brez Meda ne bi svoj živ dan uspel ter zbral svojega prihranka in brez tistega starega krotilca medvedov ne bi nikoli imel Meda; kratko malo, Andrejček ne bi bil nikdar zapustil tistega kraja in bi bil še nadalje živel kot boren ovčji pastir in ne bi bil zaslужil niti toliko, da bi mogel nuditi zadostno prehrano babici, kadar bi bila onemogla.

Medtem ko se je dečko tako pogreznil v svoje razmišljanje, je začel Medo, izkoristivši svojo dolgo verigo, ki mu je dopuščala, da se je kolikor toliko prosto gibal, stopicati naokoli. Kar v prvem začetku se je obrnil proti mestu, kjer je njegov bivši gospodar čakal smrti, in začel ječati vohati po tleh. Nato je začel počasi capljati po jami in se ustavljati na mestih, ki so v njegovi pameti ali v njegovem živalskem nagonu zbujali spomin.

Ko je prišel do stene, ki jo je imel Spanec v poslednjih trenutkih svojega življenja pred očmi, se je ustavil ter začel z vso močjo svojih sprednjih šap praškati po nji, da sta se prst in kamenje krušila in padala na tla.

»Odpri jo je in...«

Andrejček, ki ga je to žudno početje predramilo iz njegovih sanjarij, se je vprašal, kaj je pač dobri živali prišlo v glavo. Približal se je ter opazil, da Medo polagoma odkriva neko črno stvar. Osupnjen je pridržal medveda in se lotil namesto njega sam tega dela. Na svojo veliko začudenje je že čez nekaj kratkih hipov srečno izgrebel kožnato vrečko. Odpri jo je in kaj je v nji našel?...

Valječ zlatnikov in kup bankovcev!

Omamjen po svoji najdbi, je začel šteti in spet šteti: našel je za trideset tisoč frankov. Ta zaklad ni mogel pripadati nikomur drugemu kakor Spancu; sicer ga Medo ne bi bil iskal. Bržkone ga je cigan, ko se je čutil bolnega, pri svojem vstopu v votlino iz previdnosti ekrl, boječ se, da se ne bi bil kakšen tujec okoristil z njegovo boleznijo ter se polastil denarja.

Recimo, da je bilo tako, komu bo zdaj pripadel ta denar? Kakor da se mu je zabliskalo, se je Andrejček spomnil poslednjih ciganskih besed in pojasnila, ki mu ga je bil dal Sinté.

(Nadaljevanje prihodnjik.)

NAŠI VELIKI MOŽJE

Prošt Andrej Kalan

V slovenskem katoliškem gibanju zavzema poleg Mahničarja in Jegliča odlično mesto prošt Andrej Kalan iz vasi Pevno pri Škofji Loki na Gorenjskem kjer se je rodil l. 1858. Gimnazijo in bogoslovje je obiskoval v Ljubljani v času od 1871 do 1885. V mašnika je bil posvečen leta 1882. Kot kaplan je služboval ponajveč na Gorenjskem, tako v Predoslijah, Predvoru, v Cerkljah pri Senturju na Gorenjskem, v Preski in končno v Trnovem v Ljubljani. Nato pa je postal stolni vikar, pozneje še kanonik in stolni prošt, nazadnje pa je dosegel izredno visoko duhovsko čast, ko je bil imenovan za papeževga hišnega prelata.

Naš veliki prošt je bil izredno izobražen človek, saj je obvladal skoro vse slovanske in še druge evropske jezike, tako da je večino književnih umetnin raznih narodov lahko užival v njihovem lastnem jeziku, v originalu ali izvirniku. V svojih sodbah je bil prost popolnoma trezen in premišljen, obenem pa nad vse delaven kot mravlja. V svojem življenju in delovanju pa je kazal izredno globoko in živo katoliško zavest, pa tudi gorko narodno mišljenje in prepričanje.

Delo prošta Andreja Kalana je bilo kaj pestro in obsežno. Že kot bogoslovec se je začel oglašati v našem časopisu in revijah s svojimi pesnimi, članki, potopisi itd., in sicer najprej v Glasih Katoliške družbe za Kranjsko. V ti družbi je sploh kaj kmalu postal silno delaven. Že v tistem svojem mladostnem času je Kalan prevedel znamenito knjigo Tomaža Kempčana »Hoj za Kristusom« v prvi izdaji l. 1888, v drugi pa l. 1920. Dalje je sam spisal številne cerkvene govore, napisal več »smarnic« in vneto sodeloval pri Jeranovi Zgodnji Danici, katero je tudi urejal v letih 1896 in 1897.

Od vsega početka je bil Kalan tudi sotrudnik prav takrat na novo ustanovljenega lista »Dom in Svet«. Takoj 1889 je začel Kalan sodelovati pri njem na povabilo dr. Frančiška Lampeta, in sicer s članki filozofsko-bogoslovne in umetniške vsebine. Najznamenitejši tak članek je napisal Kalan v Dom in svet leta 1889, pod naslovom Ali je umetnost sama sebi namen. V tem članku je izpovedal načelo, ki je veljalo ne samo zanj, marveč za vse katoliške Slovence tiste dobe, posebno za tiste, ki so se zbrali okrog Doma in sveta, namreč, da »umetnost ni sama sebi namen, ampak je hčerka božja in služi pri ljudeh, da jih vodi k Bogu«. V Dom in svet je pisal Kalan tudi zanimive življenjepise, tako o Marnu, o dr. Frančišku Lampetu ob njegovi smrti, o francoskem pisatelju Viktorju Hugoju itd. Tudi sam je pisal sonete v Dom in svet in Drobnotine. Zaradi obsežnega znanja tujih jezikov mu je bilo tudi omogočeno, da je marsikaj prevedel. Poleg že omenjenega Tomaža Kempčana Hoje za Kristusom je poslovenil tudi roman francoskega pisatelja Pourgeta — Razporoko l. 1906. Sploh se je mnogo gibal v vrstah naših pesnikov in pisateljev tiste dobe, posebno v Cankarjevi družbi, saj je bil Cankarjev veliki dobronik.

Posebno pa nas zanima velika Kalanova služba v tem, da je ustanovitelj našega lista — Domoljuba v letu 1888. Torej stopa naš list pravkar v 55. leto svoje starosti. Kalan ni bil samo ustanovitelj Domoljuba, marveč ga je prva leta tudi kar sam urejeval tja do 1899, torej 12 let. Razume se samo ob sebi, da je ves ta čas in še kasneje Kalan tudi pisal v svoj list številne sporniške članke i. p., podlistke pod znanim naslovom Povesti slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Ves ta čas je bil Andrej Kalan v prvih vrstah slovenskega katoliškega gibanja. Poleg Domoljuba je v letih 1891. do 1900 urejeval tudi Slovensca. Sploh je bil velik Krekov sodelavec, posebno na dobrodelnem polju. Kalanovo dobrodelnost delovanje se je v prvi vrsti usmerilo k slovenskim študentom, k slovenski mladini, ki

je bila željna pouka in napredka, tako za otroke, gimnazijce in vseučilišnike. Njegova je zamisel dijaških kuhinj, njegova je ustanova Marijanišča v Ljubljani in še številne druge dobrodelne dijaške ustanove.

Tudi v javnem življenju je deloval Kalan, ko je bil več časa ljubljanski občinski odbornik in tudi član in odbornik kranjskega deželne odbora. V letih 1919—1920 je bil celo minister v takratni narodni vladi v Ljubljani, in sicer je imel ministrsko mesto za poljedelstvo. Bil je namreč Kalan velik narodni gospodar, posebno se je zanimal za čebelarstvo, njegov čebelnjak v Marijanišču v Ljubljani je bil znan daleč po Gorenjskem in Dolenjskem. Bil je tudi predsednik našega Čebelarstva društva.

V slovenskem katoliškem narodnem gibanju pa si je stekel Kalan največ zaslug kot predsednik Katoliškega tiskovnega društva. Kot tak je opravil zares velikansko delo za napredek vsega slovenstva. Leta 1907. je v Ljubljani zasnoval novo tiskarno ob Zmajevem mostu sedanjo veliko Ljudsko tiskarno, največjo na Slovenskem in najmodernejše opremljeno. Prav tako je kot predsednik KTD bil med ustanovitelji Katoliške bukvarne, sedanjice Ljudske knjigarnice poleg stolnice v Ljubljani. Poleg teh velikih podjetij pa je imel prošt Andrej Kalan kot predsednik KTD v društveni blagajni stalno tudi dovolj denarja za podpiranje najrazličnejših dobrodelnih ustanov med Slovenci, zlasti je podpiral z denarjem osrednjega katoliškega društva med Slovenci revne študente, pa prav tako tudi najrazličnejše književne in splošno kulturne ustanove našega naroda, zaradi zares velikih zaslug v slovenskem katoliškem gibanju in v gospodarstvu in v dobrotelnosti po pravici štejejo prošta Kalana med naše največje može novejšega časa.

Nebotičnike so že davno poznali

Nebotičnike so ljudje poznali že v starem veku. Tako n. pr. so v stari Castaviji 6 do 10 nadstropne stavbe. Vedike stanovanjke hiše so imele že v starem Rimu. Ker so se Rimljani kar kosali med seboj, kdo bo zgradil višjo hišo, je bil rimski senat naravnost prisiljen, da je določil višino stanovanjskih hiš največ na 20 metrov. 14 do 16 nadstropne stavbe so gradili 400 let po Kr. tudi v starem Bizantu.

Človek — prežvekovalce

Neverjetno, a resnično. Ob priliki operacije pri nekem 32 letnem bančnem uradniku so zdravniki v italijanskem Astiju ugotovili, da ima poseben prežvekovalni organ v obliki precejšnje vreče, ki je zraščena z želodcem. Hrana, ki jo ta uradnik zavziva, ne prehaja iz želodca takoj v črevesje, temveč se preljuje v prežvekovalno vrečo, kjer se na novo in temeljito prežveče.

Ribolov v ustju reke Donave

Jugovzhodno od Galaca se razdeli Donava v tri rokave, preden se začne izlivati v Črno morje. Blizu starega ribiškega mesteca Tufo se pričenja slikovito ustje Donave, eno najlepših v Evropi. Ogromne jate vodnih ptic ter prostrana z bivejem poraščena močvirja, prepleteno večkrat neprehodno omrežje prekopov se odkrije očem popotnika, ki ga pripelje pot do tega največjega prostora sladkovodnih rib v jugovzhodni Evropi. V ustju Donave nalove romunski ribiči vsako leto okrog 10 milijonov kilogramov rib. Romunskim kmetom so ribe vsakdanja hrana.

Milijonsko premoženje je zapravil

Kdo? Svetovno znani izdelovalec britvic King Gillette v Ameriki je prišel v konkurz. Dolgovi znašajo 50.000 dolarjev, premoženja pa skoro ni. Gillette ni dal odgovora na vprašanje sodnika, na kakšen način je zapravil milijonsko premoženje svojega očeta, izumitelja britvic.

ZA FANTE OD FARE

IZ DNEVNIKA ŠPORTNIKA TOMAŽA

Ogenj na maratonskem stolpu

Tomaž se je izgubil v množici, ki se je vsula v stadion na dan, ko se je začela amsterdamska olimpijada. Povzpel se je na visoko tribuno, kjer je bilo čez 60.000 gledalcev. Na tribuni je bila huda gneča in zato vroče. Orjaški venec glav se je vzpenjal okrog arene, kjer se je svetlikal prijeten zelen travnik. Barva je prijala očem, še bolj pa veter, ki je kdaj pa kdaj potegnil, osvežil gledalce in oživil stotere zastave, ki so plapolale okrog stadiona.

Slovesni začetek olimpijskih iger je bil, ko so po starem običaju prižigali ogenj na vrhu maratonskega stolpa. Potem so se oglasili možnarji, v svet pa so spustili 2000 golobov. Velikanska jata ptic se je spreletela nad zamestnim travnikom in krenila v svobodni svet. To so bili simbolični glasniki slovenskega trenotka, ko se je zbrala mladina petdesetih narodov k prijateljskim športnim tekmam. Med tem so že prihajali tekmovalci v stadionsko areno. Prvi so korakali Grki kot nasledniki onega naroda, ki je slavil olimpijske igre že v davnem starem veku. Odposlanci in tekmovalci ostalih narodov so sledili po shedenem redu, nazadnje pa so korakali domačini — Nizozemci.

Spreveda ni bilo ne konca ne kraja. Čete tekmovalcev so korakale s svojimi zastavami, oblečene pa so bile v enotne kroje ali pa kar v narodne noše. Dvoje velikih godb je skrbelo za koračnice brez odmora. Ljudje na tribunah so ploskali, vriskali, mahali z robcami in metal klobuke v zrak.

Ko so se tekmovalci postavili na stadionsko polje, se je izvršila skupna prisega. Kaj so prisegli? Da se bodo pošteno borili za čast in slavo svojega naroda. Slovesno so tudi izjavili, da so se pripravili, kolikor je bilo mogoče in da niso nikoli tekmovali za denarne nagrade. Na visok jambor so dvignili belo olimpijsko zastavo s petimi krogi, godba pa je zaigrala olimpijsko himno, ki so jo tudi gledalci poslušali stoji. Potem je stopil pred mikrofonom sivolasi baron Pierre de Coubertin in izjavil, da so te olimpijske igre začele.

Iz orjaškega kotla na maratonskem stolpu se je vzpenjal velik rumeno-rdeči ogenj. Bil je simbol vročih src tisočih mladeničev, ki so hrepeneli po olimpijski zmagi za čast svojega rodu in drage zemlje, ki so jo zastopali. Vsakdo je gojil eno samo željo: da bi zmagal, da bi si priboril zlato olimpijsko kolajno in lorvorjev venec, ki ga bi prinesel svojem, ki čakajo pred radio aparatom, da bi slišali njegovo ime. Na robu arene so stali trije prazni jambori. Tu bodo dvignili po vsaki točki zastave narodov, ki so dale prve tri zmagovalce.

Olimpijske tekme so se vršile na raznih boriliščih. Lahkotileti so tekmovali v velikem stadionu, nogometaši na starem igrišču v mestu, boksarji v telovadnicah, veslači v vodnem kanalu, plavalci v velikem bazenu pod vedrim nebom. Tomaž si je na moč prizadeval, da bi videl čim več. Pri posebnosti so ga zanimala tekme v tekih, skokih in metih, zakaj lahka atletika je tista častitljiva panoga športa, v kateri so nastopali že stari Grki na svojih velikih igrah v Olympia.

Za tek na 100 m se je prijavilo čez 100 tekačev. Ti so morali premagati v svoji domovinah tisočere tekmece, preden so se povzpeli do državnega prvenstva. Sedaj se bodo borili za svetovno prvenstvo. Kdo bo prvi?

Sodniki so začeli z izločilnimi tekmami. Po osem tekačev so spustili v dir, beležili so čase in puščali k naslednjim preizkušnjam samo tiste, ki so dobro kazali. Zadnjih osem, ki so se pretokli do poslednje borbe, so bila že sama znana imena, o katerih je Tomaž bral v listih. Zastopniki mnogoterih velikih in malih narodov so že izpadli. Med zadnjimi osemimi je bilo samo še pet belokozocev, dva črnca in en Japonec.

Ljudem je zastala sapa, ko so se postavili v ravno črto in prežali na sodnikov strel. V dobrih desetih sekundah bo vse odločeno. V naslednjem hipu so se odtrgali in dirjali z neverjetno naglavo proti beli vrvici, ki je bila razpeta na cilju. Noge so delovale tako hitro, da jih sploh ni bilo videti. Na sredini proge, ko so se pojavile komaj vidne razlike v tekmi teka-

Iz narave

Sitni podnajemniki v naravi

Neprijetno je, kajne, imeti v hiši nadležnega gosta, ki se ga ne moreš znebiti. Še bolj neprijetno je, če ti oblast pošlje v hišo kakšnega stanovanca. V naravi, med živalmi so taki pojavi, ko se naseli v prebivališče te ali one živali druga žival kot neljubi gost, znani že od davna.

Prav gotovo še niste slišali, da bi kak hišni gospodar zaradi nadležnosti svojega najemnika zapustil hišo in jo prepustil najemniku. Mojster je ž, ta mirna, polhena in snažna žival, zapusti svoje domovanje in ga prepusti nezahvalnemu gostu lisici, ko se ta kljub vsem protestom mojstra ježa naseli v njegovi jami. Stari godrnjač in prepirljiva lisica ne gresta skupaj.

Dobrodušna štorčija si je napravila mogočeno gnezdo na strehi. Toda kmalu je v tem gnezdu vse živo. Sitni, kričavi vrabci so si poiskali med vejicam, iz katerega je gnezdo zgrajeno, primerno stanovanje, pa niso tete štorčije nič vprašali za dovoljenje. Nekaj časa stopica tetka nemirno po svojem gnezdu, ker ni vajena vrišča sitnih vrabcev, toda čez nekaj dni se je vdala in mirno stoji na eni nogi in zre v pusti svet, ne meneč se za vrši in krič drobnih gostov.

Bolj praktično si je uredil gospodarstvo neki v Novi Zelandiji prebivajoči kuščar. Pri njem se naselijo razne vrste ptic. Toda ti morajo bivati v levi polovici stanovanja, dočim ima sam zase desno.

Bolj neprijetno je združeno bivanje klopotiča in šakalov. V luknji, ki si jo je naredil šakal v zemlji, se naseli tudi klopotič, ki pa si včasih privoščijo za priboljšek tega ali onega mladiča. Mati mirno spregleda tudi ta pregrešek, in se dela, kot bi tega sploh ne opazila. Morda res ne opazi? Kdo ve?

Mravlje imajo precej podnajemnikov, čeprav so znane kot brezobzirne živali. So pa kot otroci, ki ljubijo sladkarije in za sladkarije vse prenesejo. V svojih mravljiščih, pa naj bodo te ali one oblike, imajo razne ulice in kratkokrilce, ki si privoščijo tudi kako mravljično ličinko in bubo, zato pa nudijo te živalce mravljam sladke sok za priboljšek.

Školjka dobi včasih kakšnega podnajemnika, ki sicer ne dela nikake škode, pač pa je nadležen. Ko odpre svojo lupino, da pomoli mesnato nogo iz nje in se pritrdi v zemljo, ji položi samica našega grenčaka eno ali dve jajci med škrge. Iz jajčec se razvijejo ličinke, ki ostanejo v školjki dokler ne znajo plavati. Toda školjka ne pozabi teh nepovabljenih gostov in jim ob svojem času vrne mlo za drago. Njene ličinke se pritrdijo za zobci na gladko kožo rib, s katerimi potujejo skozi vode, dokler vsaj toliko ne dorastejo, da morejo same skrbeti za hrano na zemlji.

Čudno je, kajne, če prepusti gost svojemu gostitelju svoje otroke v reji, kot napravi to grenčaka. Toda postopaje miši so še slabše. Včasih se naseli pri čebelah, ki jih popolnoma oropa vsega tako, da morajo poginiti od lakote in mraza. Še bolj neusmiljen in brezobziren gost je cevčaka, ki se pritrdi, ne da bi koga vprašal za dovoljenje, na oklep nekega raka, ki mu pravimo morski pajk in se pusti prenašati iz kraja v kraj. Toda to mu ni dovolj. Črv gradi nadstropje za nadstropjem in prav nič ne pomisli, če bo mogel gospodar nositi to težo. Končno se vsa stavba prekucne, rak leži postrani ali celo na hrbtu in mora od lakote poginiti, če ne dabi slučajno kakšnega zalogača pod zobe.

čev, so začeli gledalci kričati. Vihar bodrenja se je že razlegal nad stadionsko dvorano, ko je bilo spodaj že vse končano. Potem si videl presrečnega plavalčasa mladenci, ki mu je veljal naslednji vihar, ki se je sprostil v navdušenju. Zmagal je 16 letni Kanadčan Williams v 10.8 sekundah.

V rožah je zdravie

Pred zimo pregledamo skrbno našo domačo lekarno in izpopolnimo vsebino z rožami, da jih imamo vedno pripravljene. Najpotrebnejše so:

Tavžentroža — vsebuje mnogo grenkih snovi, centavrina, saponina in hlapnega olja. Je silno grenka zel, ki jo rabimo proti slabemu želodcu, slabemu teku, prebavi, katarju, zaprtju in zasliženju.

Preslica — ima mnogo kremenčeve kisline, saponina, in nepoznano grenko snov. Tudi rudninskih soli in organske kisline ima precej. Pospešuje zlasti izločanje seča, zato jo uporabljamo največ pri obolenju sečnih organov, vodenici revmi in protinu.

Bezgovno cvetje — nabiramo od maja dalje in vsebuje hlapno olje, sladkor, različne kisline, smolnate snovi, česlovino itd. Zaradi tega pospešuje potenje, mehča sluz in pospešuje izločanje seča. Rabimo to cvetje pri prehladu dihal, kašlju, katarjih v nosu in pljučih in pri hripavosti.

Lapuh vsebuje v listih in cvetju mnogo hlapnega olja, grenke snovi, sluzi in česlovine. Zaradi navedenih snovi uporabljamo lapuh proti prehladu, katarju dihal, kašlju, naduhi in pri vnetju rebre mrene. Lapuhov čaj topi sluz in preprečuje vnetje.

Brinje — Brinjeve jagode, vršički in les vsebujejo mnogo ostrega hlapnega olja in grenkih snovi. Rastlina čisti kri, pospešuje tek ter izločanje potu in vode in topi sluz. Ker vsebuje terpene, ki vplivajo na naše zdravje tudi kvarno, moramo zdravljenje z brinjo previdno uporabljati.

Omela — Kot čaj rabimo liste in mladike ki jih nabiramo v marcu in aprilu. Bela omela vsebuje neprijetno dišeč alkaloid holin, smolnato grenko snov, nek glukosid in viscin. Rastlina zmanjšuje krvni pritisk, vpliva na naše srce in živčevje. Rabimo jo pri poopnenju žil, pri močnem krvnem pritisku, pri vseh notranjih krvavitvah in pri premočni menstruaciji.

Rutica — ima v listih mnogo prijetno dišečega hlapnega olja, česlovine, grenke snovi in alkaloid rutin. V domačem zdravilstvu uporabljamo čaj pri omotici, močnem bitju srca, srčnem krču, krčih v trebuhu, koliki itd.

Sivka — je znana stara rastlina, ki so jo uporabljali že Grki in Rimljani. Vsebuje precej prijetno dišečega olja, saponine in česlovine. V zdravilstvu jo rabimo predvsem pri migreni, omotici, živčni oslabelosti, histeriji in pri vznemirjenju.

Spajka — vsebuje v koreniki in koreninah baldrijanovo olje, ki vpliva pomirljivo na živčevje, dalje nekaj alkaloidov in glukosidov. Spajko uporabljamo kot zdravilo pri nespečnosti, živčni utrujenosti, krčih, srčni nervozni, nevrasteniji in histeriji.

Gozdni koren — Vsa rastlina, posebno plodovi in korenika vsebujejo mnogo hlapnega olja, česlovine, škroba in grenke snovi. Gozdni koren uporabljamo največ pri obolenju prebavil in napenjanju, slabi prebavi, slabih živcih, histeriji, padavici, srčni nervozni, bronhijalnemu katarju itd.

Kolmež — Kolmeževa korenina vsebuje mnogo hlapnega olja, grenkih snovi, sluzi in škroba. Uporabljamo jo predvsem za odstranitev krčev, pospešuje pa tudi prebavo, izločanje seča in žolča.

Pelin — vsebuje hlapno olje, apsinin in apelin in strupeni tuholji. Zaradi tega moramo biti pri zdravljenju z njim previdni. Rabimo ga pri pomanjkanju teka, za ojačenje živčevja pripravili, pri krčih v želodcu in črevesih, pri napenjanju, koliki in driski.

Sporiš — Listi in koreni te rastline vsebujejo verbenalin, ki je glukosid, grenke snovi, česlovino in sluz. V domačem zdravilstvu rabimo sporiš pri nespečnosti, slabokrvnosti, bolnih živcih, bledici in pri utrujenosti.

Lipovo cvetje — je že dolgo časa poznano zdravilo proti prehladu, lajša tudi bolečine pri

krčih in pospešuje delovanje ledvic ter povzroča potenje.

Kadulja — Od te rastline rabimo liste, ki so prijetno dišeči, zaradi hlapnega olja, vsebujejo pa tudi česlovino in g. enke snovi. Kaduljo uporabljamo največ proti nočnemu potenju jetičnih ljudi in pri rekavanescentih po težkih boleznih.

Slez — Korenina vsebuje precej pektina, sladkorja, škroba, asparagina itd. Rabimo jih kot čaj, ki mehča hude katarje dihal in prebavil.

Trpotec — čisti predvsem kri, topi sluz in krepi želodec. Mnogo se ga rabi pri raznih boleznih dihal. Listi vsebujejo kremenčeve kisline, rudninske snovi, česlovino in sluz.

Slovenski pregovori o lasih

Bog nikogar ne vleče za lase v nebesa.

Bol pride z valom, a odhaja z lasom.

Ce ne boš poslušal — pravijo otrokom — pa ti bom lase ošpilil.

Crne lase in višnjevo oko — skupaj, najdeš težko.

Dolgi lasje — kratka pamet.

Drag zaklad je dober glas, boljši ko nesivi las.

Hudič samo en las poželi, pa iz njega močno vrv naredi in človeka vleče.

Ima sive lase kakor kodelja.

Kamor pregovor zadene, ne zgreši za en las.

Kdor ima kratke lase, se hitro počee.

Kdor ima ostre lase, je hudoben.

Lepota sivih las — je prav obrnjen čas.

Kdor ima žolte lase, je zmirom priden.

Skrb lase beli.

Skrb dela sive lase.

Skrb ne pobeli samo las, ampak zgrbi tudi lice.

Srebrni las — je starosti kras.

Sreča ima spredaj lase, a zadaj je gola.

Starost vsem lase pobeli.

Se las ne pade z glave brez božje volje.

Tudi las ima tenjo (seno).

Velik otrok sive lase dela.

Velike skrbi zgodaj lase ubele.

Zenske so dolgi las, pa kratke pameti.

I. Šašelj.

Slovenski pregovori o dekli

Ce bi se dekla tako lahko dobila kakor žena, bi bilo lepo na svetu.

Ce hoče dekla pošteno živeti, ne sme nič dati, še manj pa vzeti.

Dekla se po gospodinjci vrže, ne gospodinja po dekli.

Dekla sme tudi srp proč zagnati in se omočiti. Dekle, pridne in poštene, so bolj redke ko zlat denar.

Ne snubi se nevesta za deklo, ampak za gospodinjco.

Preje se oženi mladenič a slavnatim pasom, kakor dekla v svilnatih obleki.

J. Šašelj.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Smrekovo čreslo

lepo, zdravo, suho, in ježice kupi vsako količino usnjana Lavrič J., Sentvid pri Stični — Ljubljana.

Brejo kravo

prodam. — Polzeve se: Zadvar 35, Dobrunje.

Zimo za modroce

vseh kvalitet kupite vedno najceneje direktno pri Milan JAGGER, mehanična predilnica žimo. Kupujem vsako količino prediva po najvišji dnevni ce-

ni. Trgovina: Sv. Petra cesta št. 17; predilnica: Fužine.

Gospodinj. pomočnico

sprejem. Ciril Metodova ulica 35 b. — L. Velepč.

Iščem žrebca

2 in pol leta starega, rdeč fuka, čez glavo lisast, griva močna, rjava, rep malo objeden, visokost srednja, boš, ki je bil ukraden v noči od 4. na 5. decembra. Nagrada 2000 lir. Jeršin Leopold, Zeleniška 1, p. Turjak.